

บทที่ ๓

กลวิธีประพันธ์ที่ปรากฏในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมิน

กลวิธีประพันธ์หมายถึง ความรู้ ความชำนาญในการประพันธ์อัน ได้แก่ ความรู้ ความชำนาญที่จะแต่ง เรียบเรียง ร้อยกรอง ผูกถ้อยคำเป็นข้อความเชิงวรรณคดีของ ดอกหญ้า นางเมิน ซึ่งในที่นี้จะศึกษาใน ๔ ประเด็นคือ ๑) การใช้รูปแบบคำ ประพันธ์ ๒) การใช้คำ ๓) การใช้ภาพพจน์ ๔) วิธีการสร้างเรื่อง ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

๑. การใช้รูปแบบคำประพันธ์

จากการศึกษาบทเพลงของดอกหญ้า นางเมินจำนวน ๒๑๖๗ เพลงพบว่า ดอกหญ้า นางเมินใช้รูปแบบคำประพันธ์ ๓ ชนิดในการแต่งบทเพลง ดังนี้

๑.๑ กลอน

กลอนเป็นคำประพันธ์ประเภทหนึ่งมีหลายชนิด เช่น กลอนสี่ กลอนหก กลอนแปด กลอนกลบท ฯลฯ เป็นต้น ปกติกลอน ๑ บทจะมี ๔ วรรค ๆ ละ ๖ - ๘ คำ (ส่วนใหญ่จะมี ๘ คำ) มีการส่งสัมผัสระหว่างวรรคเชื่อมกันตลอดกล่าวคือ คำสุดท้าย ของวรรคที่ ๑ จะส่งสัมผัสไปยังคำที่ ๓ ของวรรคที่ ๒ คำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ ส่ง สัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรคที่ ๓ คำสุดท้ายของวรรคที่ ๓ ส่งสัมผัสไปยังคำที่ ๓ ของวรรคที่ ๔ และคำสุดท้ายของวรรคที่ ๔ ส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ ใน บทถัดไป

ในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมินมีการใช้กลอนปรากฏเป็นจำนวนมาก แต่ เป็นกลอนที่ไม่เคร่งครัดจำนวนคำ และสัมผัสมากนักกล่าว คือ วรรคหนึ่งอาจจะมี ๖ - ๑๐ คำ และไม่จำกัดเคร่งครัดนักกว่าคำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ และ ๓ ต้องสัมผัสกับคำที่ ๓ ของวรรคที่ ๒ และ ๔ ดังเช่นในเพลงรักแท้ที่ว่า

“ถึงฟ้าจะเปลี่ยนถึงดินจะแปร	แต่ความรักเท่านั้น ไม่แปรเปลี่ยน
ถึงเดือนจะผันถึงวันหมุนเวียน	ถึงปีจะเปลี่ยนผันไป
ถึงจะผิดหวังก็ยิ่งรักเธอ	รักเธอเสมอ ไม่คิดเปลี่ยนใจ
ถึงความจริงน้องจะเป็นของใคร	ก็ขอสุขใจแก่ฝัน
ถึงรู้ว่าพี่นั้นไม่เป็นจริง	หนึ่งเดียวผู้หญิงคือน้องเท่านั้น
น้องเป็นของใครนั้น ไม่สำคัญ	ในใจที่นั่นมีน้องคนเดียว
ถึงฟ้าจะเปลี่ยนถึงดินจะแปร	แต่ความรักแท้ไม่เคยคลายเกลียว
รักแท้ในใจก็แน่นเหนียว	รักน้องคนเดียวนิรันดร์”

(รักแท้)

หรือ ในเพลงทั้งหวานทั้งหอม ที่ว่า

“พบสาวดาหวานแห่งบ้านทุ่งหวัง	หวานจริงหวานจึ้งอยากหวังด้วยคน
ครั้งเดียว ได้พบสบดาหน้ามน	รักเธอเสียจนเปี่ยมล้นดวงมาน
พบสาวดาหวานแห่งบ้านทุ่งหวัง	หวานจริงหวานจึ้งหวานเสียยิ่งกว่าหวาน
หวานยิ่งจริงหนาหวานยิ่งกว่าน้ำตาล	หวานยิ่งกว่าหวานน้ำตาลก็ยังเป็นรอง
สาวบ้านทุ่งหวังดาหวานปานหยด	พี่อยากเป็นมดลิ้มรสหวานน้อง
ถึงมียาพิษยังก็คอยกลอง	ตายแทบตักน้องยัง ใ้ใจก็ยอม
พบสาวดาหวานแห่งบ้านทุ่งหวัง	หวานจริงหวานจึ้งแล้วยังเนื้อหอม
ชวนให้ถวิลเหมือนกลิ่นพยอม	ทั้งหวานทั้งหอม ไม่ยอมรัก ได้ยัง ใ้”

(ทั้งหวานทั้งหอม)

๑.๒ กลอนหัวเดียว

กลอนหัวเดียว คือ กลอนที่ลงท้ายด้วยสระเสียงเดียวกัน ไปเรื่อย ๆ เช่น กลอน ไไล เป็นกลอนที่มีคำสุดท้ายของวรรคหลังลงด้วยเสียงสระโไอทุกคำ กลอนลาเป็นกลอน ที่มีคำสุดท้ายของวรรคหลังลงด้วยสระอา เป็นต้น (สุกัญญา สุจนายา ๒๕๔๕ : ๖)

ตัวอย่างกอนได

“ธรรมเนียมออกป่าจะต้องขมนก ว่าธรรมเนียมเข็วรลจะต้องขมนไม้ ก็นั่นคือ
กระดิน ข่อนกลืนมีดม โนนแนะลันทมออยู่ในเมืองไทย

คั่นทองสองคั่นขึ้นอตุรมทาง ก็ลอบเจ้าลากเจ้าถางว่าจะปลูกไปขาย ได้คั่น
กระท้อนมีทั้งดงกระทือ พี่จี้เกียจจะถือ ทั้งแม่จะถอนเอาไป”

(เพลงฉ่อยตำนานนายเผื่อน โปธิภักตร์)

ตัวอย่างกอนลา

“จะชกบายศรีขึ้นตีรุ่ม ลูกจะไหว้พระภูมิที่ไหว ไหว้ทั้งแม่ข้าวเจ้า ทั้งแม่ข้าว
เหนียว เสียทะเล เมื่อลูกนี้เที่ยวกันมา

ลูกจะไหว้แม่โพสพ สิบนิ้วอบนบนั่งหน้า ขอให้มันเป็นมงคล มาสวมบน
เกศา กันแต่เมื่อเวลานี้อย”

(เพลงเรือตำนานนางบัวผัน จันทรศรี)

ในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมินมีการใช้กลอนหัวเดียวปรากฏเป็นจำนวน
มาก ดังเช่นในเพลงจุดเทียนเวียนคู่หมายเลข ๓ ใช้กลอนดู ว่า

“ทราวมเอ็ทราวมวัย น่องเป็นอะไรขอ ไปเป็นคู่ (จ้ำ) น่องเป็นข้าวเหนียวนะ
แก้วตา พี่จะเป็นปลาร้าจิ้มให้อู

ถ้าน้องเกิดเป็นลม ขอเป็นฮาคมให้แม่โถมตรู (จ้ำ) ถ้าน้องเนื้อเย็นชอบเล่น
หวย พี่ก็จะช่วยเป็นหมอดู

ถ้าน้องเป็นรัฐบาล พี่จะเป็นฝ่ายค้านเคียงข้างทรู (จ้ำ) เพราะพี่รักแม่ทราวมวัย
น่องทำอะไรจะคาม ไปดู

ถ้าน้องคอร์รัปชั่น ถ้าพี่รู้ทันระวังโถมตรู (จ้ำ) พี่จะก้านให้มันหยุด เราคงได้
ชดกันน้ำดู

ตอนนี้กระเป๋าทิ้ง อย่างเป็นของแพงเลยนะแม่หนู (จ๋า) ถึงรักน้องมากอยาก
ซื้อแต่ เศรษฐกิจมันแย่น่าดู

ขอร้องเถิดหนา อย่างเป็นฮ้างเลยนะ โลมตรู (จ๋า) ไม่กินฮ้างก็แทบบ้าน
รายได้ไม่พอไรอยู่

ถ้าน้องเป็น ไอ.เอ็ม.เอฟ ขอมให้น้องเก็บดอกเบี๋ย โลมตรู (จ๋า) พี่ขอเป็น
ประเทศไทย ดอกแพงเท่าไร่ ฮี ! ก็สู้" (จ๋า)

(จุดเทียนเวียนคู่หมายเลข ๑)

หรือในเพลงจุดเทียนครูสาวใช้กลอนดี ว่า

"ครูเอ๋ยครูสาว ก็เปรียบเหมือนดาวส่องรัศมี (จ๋า) ไม่ว่าใคร ๆ ก็ชอบมอง
เพราะวันแสงของน้องสวยดี

ครูสาวแถมยังสวย ทั้งครูใหญ่ผู้ช่วยก็ยังปราณี (จ๋า) ครูน้อยผู้ชายไม่ต้องพูดถึง
เมียดามาถึงกันก็มี

ยิ่งการโรงน่าเห็นใจ ครูใช้อะไรรับรองเต็มที่ (จ๋า) ถึงรู้ว่าไม่ค่อยมีหวัง ครู
อึ้งให้มันก็ยังดี

การโรงบ้านผม อยากจะขอชมว่าทำงานดี แต่ต้องให้ครูสาวใช้ รับรองทำให้
ทันที

เด็กนักเรียนก็เหมือนกัน แหมช่างขยันเรียนกันเต็มที่ (จ๋า) ถ้าครูแก่ ๆ เข้าไป
สอน มันว่างเหงาหวานอนเต็มที่

ครูใหญ่ผู้จัดการ ประชุมเมื่อวานกรรมการไม่มี (จ๋า) ลองให้ครูสาวนัดช
กรับ นัดปุ๊บมาปั๊บทันที

ครูแก่เพิ่งได้สองชั้น ทั้งที่สอนกันมากกว่าสิบปี (จ๋า) ครูสาวมาสอนปีเดียว
เท่านั้น ก็ได้สองชั้นทันที"

(จุดเทียนครูสาว)

๑.๓ กลอนกลบท

กลอนกลบท คือ กลอนที่กวีคิดแปลงแต่งให้พิศารไปจากกลอนสุภาพธรรมดา ด้วยการเพิ่มเติมบังคับสัมผัสภายในบ้าง เพิ่มบังคับสัมผัสข้ามไปยังวรรคต่อ ๆ ไปบ้าง หรือเพิ่มสัมผัสอักษรให้ยอกย้อนขึ้น มีการเล่นคำหรือเล่นอักษรเป็นพิเศษกว่าปกติ (อนันต์ อ่อมศาสตร์และเนาวรัตน์ อ่อมศาสตร์. ๒๕๑๕ : ๒๔๐)

ในบทเพลงของดอกหญ้า นางมีนมีการใช้กลบทปรากฏบ้าง ดังเช่นในเพลงหน้าหนาวมีการเล่นอักษร น ในทุกวรรค ว่า

“โน่นนกกนางนวลแนบนกนางนอนหน้าหนาว หน้านี้เห็นหนาวเนื้อนวล
น้องนางแน่นอน หน้าหนาวแนบเนื้อน้องนางนูนนวลน่านอน โน่นนกกนางนวลแนบ
นกกางนอน หน้าหนาวน่านอนแนบน้องหน้าหนาว

หน้าหนาวแนบเนื้อน้องนางแน่นักหนาวหนี ทหนาวนักหน้าหนาวนอนแนบ
น้องหน้าหนาว โน่นนกกแนบนกนี้เนื้อแนบเนื้อหน้าหนาว นังนีกน่านอนแนบน้องหน้า
หนาว น้องไหนนอนหนาวแนบเนื้อห่มนอน

น่านอนแนบเนื้อน้องน้อยน้องนิตน้องนี้ น้องนาหน้าหนาวน้องนางหน้าหนาว
แน่นอน หน้าหนาวหน้าหนาวแนบเนื้อน้องไหนน่านอน น้องน้อยน้องนิตน้องน่านอน
หน้าหนาวน่านอนแนบเนื้อน้องนี้

หน้าหนาวหน้าหนาวน้องน่านแนบเนื้อห่มนอน ทหนาวหน้าหนาวน้องนอน
แนบเนื้อห่มนี้ หน้าหนาวนอนหนาวน้องนางเนื้อนวลหน้าหนาว นังนีกนอนนีกหนาว
นักหน้าหนาว หน้าหนาวน้องหน้าหนาวน่านนอนหนาว”

(หน้าหนาว)

หรือในเพลงผืนคนจนมีการซ้ำคำสุดท้ายของแต่ละวรรคในลักษณะกลบท คือ
สวย ๆ ใหม่ ๆ ใหญ่ ๆ คี๊ๆ โหลๆ ฟรีๆ คี๊ๆ งามๆ ล้านๆ หยามๆ ตามๆ จนๆ
ผืนๆ สนนๆ จนๆ วันๆ ว่า

“อยากมีเมียสักคนสวย ๆ มีรถด้วยสักคันใหม่ ๆ อยากมีบ้านสักหลังใหญ่ ๆ
ถ้าได้ตั้งใจนับว่าดี ๆ

อยากมีมือถือไวโพล ๆ แต่ห้ามใครยืมโทรศัพท์ ๆ มีนาฬิกาข้อมือดี ๆ แล้ว
อยากจะมีแหวนเพชรงาม ๆ

อยากจะมีเงินเป็นล้าน ๆ ให้ชาวบ้านมันเลิกหยาม ๆ ให้แปลกใจกันไปตาม ๆ
คนที่เคยหยามว่าเราจน ๆ

มันยังเป็นแค่ความฝัน ๆ ยังไม่มีใครนั้นมาสน ๆ เพราะว่าเรามันยังจน ๆ จึง
ต้องอดทนฝัน ไปวัน ๆ”

(ฝันคนจน)

หรือในเพลงรักสุดหัวใจ มีการซ้ำคำโดยให้ ๒ คำต้นวรรคซ้ำคำกับ ๒ คำท้าย
วรรคคำต่อคำ หรือให้คำแรกของต้นวรรคซ้ำคำกับคำสุดท้ายของวรรคหรือให้ ๒ คำต้น
วรรคสลับคำกับ ๒ คำท้ายวรรค คือ คิดถึง ซ้ำกับคิดถึง รักซ้ำกับรัก หักใจสลับกับใจ
หัก ห้ามซ้ำกับห้าม สวยสุดสลับกับสุดสวย งามซ้ำกับงาม ห้ามใจสลับกับใจห้าม ใจ
ซ้ำกับใจ รักเดียว ซ้ำกับรักเดียว หลงใจซ้ำกับหลงใจ เห็นใจซ้ำกับเห็นใจ เมตตาซ้ำ
กับเมตตา รักซ้ำกับรัก ชั่วฟ้าซ้ำกับชั่วฟ้า แก้วตาซ้ำกับแก้วตา เห็นใจซ้ำกับเห็นใจ ว่า

“คิดถึงเธอสุดหัวใจคิดถึง รักเธอสุดซึ่งสุดหัวใจรัก หักใจคิดถึงสุดห้ามใจหัก
ห้ามหักใจรักสุดหักใจห้าม

สวยสุดเลิศเลอเธอช่างสุดสวย งามล้ำสำรวยเจ้าสุดสวยงาม ห้ามใจไฟฝันนั้น
สุดใจห้าม ใจพี่วบหวามสุดห้ามหักใจ

รักเดียวก็อ่อน ขอบ้องรักเดียว หลงใจไม่เกี่ยวไม่เกี่ยวหลงใจ เห็นใจพี่นิด
โปรดคิดเห็นใจ เมตตาพี่ไว้ขอให้เมตตา

รักเธอที่สุด ใ้อสุดที่รัก ชั่วฟ้าที่จกรักเธอชั่วฟ้า แก้วตาอย่าพลักรักเลยแก้วตา
เห็นใจเถิดหนานักกว่าเห็นใจ”

(รักสุดหัวใจ)

๒. การเลือกใช้คำ

ในบทเพลงของคอกหญ้า นางเมิน มีการเลือกใช้คำที่ทำให้การส่งสารมีประสิทธิภาพ คือ สามารถทำให้ผู้ฟังรู้เรื่องและหรือรู้สทหลายลักษณะดังนี้

๒.๑ การใช้คำสัมผัส

การใช้คำสัมผัส คือ การใช้คำที่มีเสียงคล้องจองกันยอมทำให้เกิดความไพเราะขึ้น การใช้คำสัมผัสในบทเพลงของคอกหญ้า นางเมินอาจจำแนกได้ เป็น ๒ ลักษณะดังนี้

๒.๑.๑ การใช้คำสัมผัสสระ

สัมผัสสระ คือ “สัมผัสที่มีเสียงสระ หรือเสียงสระกับตัวสะกดในมาตราเดียวกัน” (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, ๒๕๔๖ : ๑๑๖๕) ในบทเพลงของคอกหญ้า นางเมินมีการใช้คำสัมผัสสระ ๔ แบบ คือ

๒.๑.๑.๑ การใช้สัมผัสแบบคำเคียงหมายถึง การใช้สัมผัสสระสองคำติดกัน เช่น “จะเปรียบสองปองปานกันดารตา” (เปลื้อง ฉนกร ๒๕๑๓ : ๑๘) การใช้สัมผัสแบบนี้ปรากฏมากในบทเพลงของคอกหญ้า นางเมิน ดังตัวอย่าง

“อ้ออถูกเคี้ยวกินสิ้นหวาน เหลือเพียงชานอ้อยที่ก็ยังคงอ้อยทุกเวลา”

บทเพลงนี้ใช้สัมผัสสระแบบคำเคียงสัมผัสสระ (ชานอ้อย) ดังตัวอย่าง

“จะเก็บคอกหญ้ามาร้อยเป็นพวง แทนความหวังหวง แทนความหวังโย

มาลัยคอกหญ้าม่ายน้อย แทนรักจากใจโปรดจงรับไว้มาลัยคนจน” (บทเพลงนี้)

บทเพลงนี้ใช้สัมผัสสระแบบ

(มาลัยคอกหญ้า)

“ไปแล้วอย่างน้อยร้อยหนึ่ง แต่ถ้าใครไม่ถึงผมค่าอยู่นาน ผมอดส่ำท่ามาเชิญถึงบ้าน ขอให้ทุกท่านโปรดมีน้ำใจ” (บทเพลงนี้)

บทเพลงนี้ใช้สัมผัสสระแบบคำเคียงสัมผัสสระ (มีของดีมาแจก)

บทเพลงนี้ใช้สัมผัสสระแบบคำเคียงสัมผัสสระ (มีของดีมาแจก)

“ใจจริงหญิงร้อยเปอร์เซ็นต์ กงจะเป็นเพราะกรรมมากกว่า... จึงวิปริตผิด
ธรรมดา ต้องกิดมาผิดผู้ผิดคน”

(ใจหญิงร้อยเปอร์เซ็นต์)

“ยังไ้ ๗ ปลอดภัยไว้ก่อน ผู้ชายสำส่อนเรื่องเพศสัมพันธ์ ขอมออยู่ให้มันแก่
ตาย ดีกว่าโชคร้ายตายด้วยโรคเอดส์มัน”

(น้องกลัวโรคเอดส์)

“ค้ายตายผู้ชายตายยาก พึ่งกิดมากเห็นน้องเดินมา นั่งมองจ้องตนเป็นมัน กง
ฝันไปไกลละจ้ทำ กงเห็นน้องเป็นเลขเด็ด สามสิบสี่ ยี่สิบเอ็ด สามสิบห้า”

(ผู้ชายตายยาก)

๒.๑.๑.๒ การใช้สัมผัสแบบคำเทียบเคียง หมายถึง การใช้สัมผัสสระ
ตามคำซัดกัน เช่น “ขอพบชาติหน้าใหม่ให้ได้ถอม” (เปลื้อง ณ นคร. ๒๕๑๓ : ๑๘)
การใช้สัมผัสแบบนี้ปรากฏน้อยมากในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมิน ดังตัวอย่าง

“ไม่ลืม ไมตรีที่ดีต่อกัน บ้านดินเบ็ดจังหวัดสุพรรณ กงมีตักวัน ได้มาอีกหน”

(จากสงขลาถึงสุพรรณ)

“มันคุ้มกันหรือมือถือของเจ้า แลกด้วยความสาวกิดดูให้ดี”

(เสียดสาวเพราะมือถือ)

๒.๑.๑.๓ การใช้สัมผัสแบบคำแทรกเคียง หมายถึง การใช้สัมผัส
สระที่มีคำแทรกกลางหนึ่งคำ เช่น จะเปรียบสองป้องปานคันคารดา (เปลื้อง ณ นคร.
๒๕๑๓ : ๑๘) สัมผัสแบบนี้ถือว่าเป็นสัมผัสที่ให้ความไพเราะมาก การใช้สัมผัสแบบนี้
ปรากฏมากในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมิน ดังตัวอย่าง

“พิศหวังรักความมันเศร้าสุดฝัน ต้องมาชมจันทร์เพราะเดือนอีกคน ถ้าหากจะมีรัก
อีกสักคน จะไม่ขอรักคนชื่อเดือนและดาว”

(เกลียดดาวและเดือน)

“หัวใจว่าหวั่นไหวจะเฉยเซบเหงา เมื่อเราได้มาแหกสมิทลา คืนนี้ข่มเศร้า ลมพัด
โชนมาทุกที ฤดีหนีบนหนาว”

(สมิทลาลาก่อน)

“เสียงสนหวีดหวิวลมพลิวพัดซู่ นึกว่าเสียงภูโถมตรู น้องเพรียกรียกหา คอย
จนเดือนลาฟ้าแสง น้องนางไม่มาไอ้สมิทลา ขอลาก่อนเอ๋ย”

(สมิทลาลาก่อน)

“ถึงเหลือแต่ขานไม่หวานไม่ว่า กลับมาเถิดอ้อย จะหวานหรือกร่อยช่างมัน
ละเนื้อ ใจที่รักอ้อยที่ความหวาน ต้องการเพียงใจเธอ ยังรักเสมอถึงเธอเหลือขาน”

(ขานอ้อย)

“ให้มันรู้สึกสำนึกเสียงบ้าง ไอ้หนุ่มก่อสร้าง เมื่อมันทั้งเจ็บทั้งอาย เพราะเขา
ไม่รักมันต้องออกหักฟันร้าย ฟันไม้เป็นจริงกลับยิ่งฟันร้าย โธ่เอ๋ยน่าอาย ๆ เหลือเกิน”

(หนุ่มก่อสร้างกับนางพยาบาล)

“หลุมรักมันลึก ไม่นึกเลขเรง เขมแค่หลอกเอาให้เรณดินผ่าน”

(หลุมรักหลุมถวง)

“หอมจริงหรือเปล่า สาวบ้านท่านางหอม พื่อชากดมดม ว่าหอมแก่ไหน
หากได้ดมดม พยอมกงหอมชื่นใจ โคมตรุดมดูได้ไหม ว่าไฉนคดี”

(สาวท่านางหอม)

“เห็นใจเมียน้อยสักหน่อย ได้ไหม อย่าหาหน้าไปเป็นเดือนเป็นปี อย่าทิ้งให้
น้องนอนคอย จนน้อยใจที่ เป็นเดือนเป็นปีกว่าที่จะมา”

(เสียงครวญจากเมียน้อย)

๒.๑.๑.๕ การใช้สัมผัสแบบคำแทรกแอก หมายถึง การใช้สัมผัสระ
ที่มีคำอื่นคั่นกลางสองคำ เช่น “ไม่สมมาดเหมือนที่คาดคะเนฟัง” (เปลื้อง ณ นคร.
๒๕๑๓ : ๑๘) การใช้สัมผัสแบบนี้มีปรากฏมากในบทเพลงของคอกหญ้า นางเมิน ดัง
ตัวอย่าง

“ถึงอ้อขเหลือชานก็เป็นชานอ้อข อย่างน้อยสักหยด หากพี่ได้ชคคงมีรสหวาน
ถึงหวานจะน้อยไปหน่อย เพราะอ้อขเหลือชาน พี่ยังอยากทาน ถึงเป็นชานอ้อข”

(ชานอ้อข)

“แม่مایشลูกสองมีคนจองหรือยัง บอกพี่สักครั้ง หากน้องยังไม่มีผู้ใดหมาย
ปอง พี่จะขอจองว่าไงๆ”

(แม่مایشลูกสอง)

“จนแต่หลอกเราให้หลงแล้ว ไม่สงสาร แกล้งทรมาณให้ตายทั้งเป็น”

(หลุมรักหลุมลวง)

“ฉันเริ่มเดินบนถนนสายนี้ ทั้งที่รู้ดีความคิดหวังรออยู่ เพื่อความแน่ใจถึงยัง
ต้องสู้ เพื่อให้มันรู้จึงองให้หายข้องใจ”

(ถนนสายนี้มีความคิดหวังรออยู่)

“ไปงจำไปง คนขาดถูกไปงก็มีหัวใจ ถึงไม่มีเกียรติ อย่าหยามเหยียด อย่า
รังเกียจได้ไหม ขาดถูกไปง ไม่คิดโกงใคร ภูมิใจถึงจะขาดจน”

(คนขาดถูกไปง)

๒.๑.๒. การใช้สัมผัสอักษร

สัมผัสอักษร คือ “สัมผัสพยัญชนะที่มีพยัญชนะต้นตัวเดียวกัน หรือ
เสียงพ้องกัน” (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒: ๒๕๔๖: ๑๑๖๘)
ในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมืงมีการใช้สัมผัสอักษร ๖ แบบ คือ

๒.๑.๒.๑ การใช้สัมผัสแบบคำคู่ หมายถึง การใช้สัมผัสอักษรสองคำ
ชิดกัน เช่น “เหมือนมาโลมโลก ให้อาลัยลาน” (เปลื้อง ณ นคร, ๒๕๑๓: ๑๑๘) การ
ใช้สัมผัสในลักษณะนี้ปรากฏมากในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมืง ดังตัวอย่าง

“ถนนสายนี้เปลี่ยว เปลี่ยวจนน่าใจหาย เรนดินอยู่เพียงเดียวดาย จุดหมาย
ปลายทางมีดมน”

(ถนนเดียวดาย)

“เลิกมานิดที่บรรเลง อย่านมาโทงเทงจนแก่จนเฒ่า ชีวิตจะไม่ยืนยาว เพราะ
น้ำหล้าไม่ใช่ น้ำนม”

(ป่าช่องไต้เพื่อน)

“ยังพบซึ่งในน้ำใจประเสริฐเอิกฉ้าน ที่น้องราวดินเปิดทุกคน นั้นไม่เคยจน
น้ำใจ”

(จากสงขลาถึงสุพรรณ)

“เจ้าของนกแก้วเขาทิ้งไปนาน หลายปีที่ผ่านมา นานจนเกือบมัวง ถ้าได้คนดี
ช่วยชุบใจที่อีกครั้ง ใจที่มีหวังสดใสดูใหม่อีกที”

(ปีนี้ไม่มีเธอ)

๒.๑.๒.๒ การใช้สัมผัสแบบคำเทียบคู่ หมายถึง การใช้สัมผัสอักษร
ตามคำซัดกัน เช่น “ผูกผ่องผาดพิงพิศพินิจผวง” (เปลื้อง ฉนกร . ๒๕๑๓ : ๑๘)
การใช้สัมผัสแบบนี้ปรากฏบ้างในบทเพลงของคอกหญ้า นางเมิน ดังตัวอย่าง

“มันไม่เจียมตัว ไม่กลัวเขาจะประจาน ว่าแต่ตัวมดเต็ม ไม่เจียมสังขาร คิดได้
ต้นตาลต้องตกมาตาย”

(หนุ่มก่อสร้างกับนางพยาบาล)

“คนสวยบ้านพร้าว ไม่หนาวหรือไร ไม่คิดหาใครมาอิงไออุ่น นื่องทนนอน
หนาวยาวนาน สงสารแม่คุณ หรือรอ ไออุ่นจากอ้อมอกใคร”

(สาวบ้านพร้าวหนาวไหม)

“เมื่อมารู้ดีกว่าทูลมดิกนั้นคือทูลมดง เมื่อเราหล่นร่วงลงลึกรู้ลึกก็สาช ทูลม
อีกทูลมรักยากนักจะป็นปาย”

(ทูลมรักทูลมดง)

“ร่างมันถอะ เมื่อเขาลืมเราไปแล้ว ไม่มีวิ้วว่าจะมาเริ่มคืนใหม่ เมื่อรักมัน
ร้ายเก็บไว้ให้บาดหัวใจ เขาลืมเรา เราลืมเขาไป คิดถึงทำไมให้ใจปวคร้าว”

(เรื่องมันผ่านไปแล้ว)

“วิมานรังหนูเรายู่กันมา ถึงไม้โอ้อะคึกกว่าบ้านเขา อบอวอดุ่นด้วยไอรัก จาก
หัวใจเรา ดีกว่าบ้านเขามีแอร์เย็น ๆ”

(บทกวีสมัยใหม่)

(วิมานรังหนู)

“คาอัยเขยหวาน กลับพาดไม้หวานดั่งว่า คาอัยเขยขี้ กลับบึ้งไม่ขี้แงวคา
สายตาดิจจางว่างเปล่า โอ้ความรักเรากงเริ่มโรยรา”

(บทกวีสมัยใหม่)

(มองตาเห็นใจ)

๒.๑.๒.๓ การใช้สัมผัสแบบคำเทียบรถ หมายถึงการใช้สัมผัสอักษร
ที่คำซัดกัน เช่น “ขังเดี่ยวโคดเค็ดได้หนอใจโฉน” (เปลื้อง ณ นคร. ๒๕๑๓ : ๑๘)
การใช้สัมผัสแบบนี้ปรากฏมากในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมิน ดังตัวอย่าง

“กั๊กกินก้อนเกลือมันหมดสมัย ชุณนี้สาวไทยเขาพัฒนา ไม่มีคนคิดควงแขน
เป็นแฟนชาวไร่ชาวนา”

(บทกวีสมัยใหม่)

(สาวไทยพัฒนา)

“ถึงฝั่งแล้วเธอ ถีบหัวเรือจ้าง ให้ลอยเกว้งกว้าง โคนเดี่ยวเดี่ยวคาย ศาลาพัก
เพียงเพื่อผ่าน สะพานก็หมดความหมาย เมื่อเธอข้ามไปแล้ว ไม่กลับมา”

(บทกวีสมัยใหม่)

(แค่เพียงทางผ่าน)

“ที่คืนยังมีไม่พอ ริมมีเถิดหนอยังมีทัน เจริญกอบโกยโกงกันแย้งกัน (ซ้ำ)
ริมมีให้ทันตามที่ต้องการ”

(บทกวีสมัยใหม่)

(อีกสิบปีโลกแตก)

“เธอเขียนคำรักลงบนใจฉัน คำว่ารักนั้นสละสลวย คำรักที่เธอเขียนมันสีอัน
สดสวย สละสลวยชวนำชื่นชม”

(เขียนด้วยมือลบด้วยเท้า)

“สมศรีเสียดสาว เหมือนดาวสิ้นแสง เหมือนแก้วมณีที่ราคะนพง เมื่อมีรอย
แหงนยิ้มน้อยค่าลง”

(สมศรีเสียดสาว)

“เก็บความพิศหวังเซซังชมชาน หัวใจร้าวรานเมื่อถูกคนรักผลักไส”

(สาวทุ่งหวัง)

๒.๑.๒.๔ การใช้สัมผัสแบบคำทบคู่ หมายถึงการใช้สัมผัสอักษร
สองคู่ชิดกัน เช่น “เสียดคายดวงทวงพุ่มโกศุมสงวน” (เปลื้อง ณ นคร. ๒๕๑๓ : ๑๘)
การใช้สัมผัสชนิดนี้ปรากฏบ้างในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมิน ดังตัวอย่าง

“หัวใจเมามันน่าผาทังเป็น อยู่ไปไม่เห็น ได้เรื่องอะไร วันทั้งวันก็ได้แต่มา
ไม่ไ่มมาปล่นมาแล้วกวนใจ เมาคลานโงมทงโคงเตง ยาน โงมเงงก็ไม้อายใคร”

(หัวใจเมามา) (หัวใจเมามา)

“ยอมรับว่าเธอจากฉันไป ทำให้หัวใจเจ็บเหงาวิ้งเวง”

(ไปคนละทาง)

“ชาวก็ชาวทั้งสวาก็สววย เหมือนดังอำม้วยน่าเจียะ น่าเจียะ เหวองค์ทรวคทรง
ไฉไล ไม่เห็นใครนารักอย่างนี้ยะ เหวบางท่าทางเซ็กซี่ (เจ้า) อย่างน้ออย่างนี้ ขอบ
เคียะ ขอบเคียะ”

(ขอบเคียะ)

บทที่ ๓ “สาวมุสลิม จ้มลิ้มไม้เบา สาวบ้านท่าเสา พรึ่มพร้าลิดโถม จริงม่”

บทเพลงของ (สาวมุสลิม) ของกรมศิลปากร
 ๒๕๑๓

๒.๑.๒.๕ การใช้สัมผัสแบบคำแทรกคู่ หมายถึง การใช้สัมผัส
 อักษรที่มีคำกั้นหนึ่งคำ เช่น “ตั้งเทียนดับวับเดียวประเดี้ยวใจ” (เปลื้อง ณ นคร.
 ๒๕๑๓ : ๑๘) ในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมินมีการใช้สัมผัสแบบนี้มาก ดัง
 ตัวอย่าง

“ซาหออกให้หลงเดินลงง่ายตาย เขาส่งยืมให้ดีใจใหญ่หลวง”

(หลุมรักหลุมหลง) (สาวมุสลิม)

“คำว่าคุณต้องคนให้หัว ถ้าคนไม่หัวมันก็คนครึ่งคน”

(คำว่าคุณ) (สาวมุสลิม)

“สาวไทยยุคนี้มีการศึกษา ออยหน้าออยตา อยู่ในสังคม”

(สาวไทยพัฒนา)

“ยอมให้เขาพลาดเขาพร้าพรหมจรรย์ เดือนลงทุกที่ประเพณีไทย”

(เสียดสาวเพราะมือดี)

บทที่ ๓ “ทำไมน้องป้อม ไม่ยอมมีแฟน น้องต้อมน้องแตงมีแฟนกันมาตั้งนาน”

(แตง) (เป็นห่วงน้องป้อม) (สาวมุสลิม)

“หน้าน้อยคอยน้องมาสองปีกว่า น้องนางบ้านนาไม่มาสักหน”

(หน้าน้อยคอยน้อง)

“เรอรอเวลานาทีเข้าหอ ส่วนฉันนั่งรอนาทีเงานางอ ฟูกอ่อนหอมอนอุ่น
หอมกรุ่นเนื้อกลอย เรอตุซฉันคอยแก่พลอยอินดี”

(นาทีระทม)

เพลงนี้ใช้กลวิธีประพันธ์ที่ปรากฏในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมิน
ที่กล่าวถึงใน ๒.๑.๒.๖ การใช้สัมผัสแบบคำแทรกกรณ หมายถึง การใช้สัมผัส
อักษร โดยมีคำอื่นคั่นกลางสองคำ เช่น “สักคำน้อยมิให้แทนงระแวงโสด” (เปลื้อง
ณ นคร. ๒๕๑๕ : ๑๘) ในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมินมีการใช้สัมผัสแบบนี้บ้าง
ดังตัวอย่าง

“ต้องทนเอาหน้อยค้อยจีนไปเอง ตอนนี่ที่เกรง กลั้วรอจะกลับมา”

(ไปคนละทาง)

“ทำว่าคนต้องคนบ้อย ๆ คนนิดคนหน้อย ไม่ค่อยได้ผล ต้องคนให้หนักรู้จัก
ชั่วดี คนที่สองก็ที่ไม่ถึงคน อยากรเป็นคนต้องคนให้ทั่ว ถ้าใจมันชั่วก็แค่ตัวเป็นคน”

(คำว่าคน)

“ทำใจดี ๆ ไว้เถิด อะไรจะเกิดมันย่อมเกิดขึ้นได้ หักห้ามใจอย่ามัวไปเศร้า
โศก ผู้หญิงทั้งโลกยังมีมากมาย”

(ไม่ถึงกับตาย)

“หน่าน้อยคอยน้องริมหนองที่เก่า ฉันที่สองเรนคอยรักกันมา ถ้าน้องผิดหวัง
ต้องหลั่งน้ำตา คิดถึงหนานา ริมหนองของเรา”

(หนาน้อยคอยน้อง)

“พี่เหมือนสะพานให้เธอผ่านไป .. พบชายคนใหม่ที่เธอหมายตา .. กับพี่ทำที่เหมือนรัก ที่แท้แก่หักสาธา”

การเปรียบเทียบที่ตรงกันข้าม (แต่เพียงทางผ่าน)

การเปรียบเทียบที่ตรงกันข้าม (แต่เพียงทางผ่าน) (แต่เพียงทางผ่าน)

๒.๓ การใช้คำที่มีความหมายตรงกันข้าม

คือการใช้คำที่มีความหมายตรงกันข้ามกันคจกจกหลายเดิม กล่าว คือ ความหมายเดิมของคำ ๆ นั้น มีความหมายร้ายแต่นำมาใช้ในความหมายที่ดี เช่น ดีเป็นชั่ว (ดีมาก) รวยดิบหาย(รวยมาก) สวยวายร้าย(สวยมาก) ฯลฯ การใช้คำในลักษณะนี้ทำให้ผู้ฟังเกิดความฉงนต้องคิดก่อนจึงจะเข้าใจได้ ซึ่งเป็นกลวิธีการใช้คำที่น่าสนใจวิธีหนึ่งในบทเพลงของคอกกอกกอก นางเมินมีการใช้กลวิธีแบบนี้บ้าง ตัวอย่างเช่น

การเปรียบเทียบที่ตรงกันข้าม (แต่เพียงทางผ่าน)

ดีใจตายโหง (ดีใจที่สุด ดีใจจริง ๆ) รักเหมือนอีไ้ไ้ไ้ (รักมากเหลือเกิน รักเหมือนจะตุงหัวลง รักหัวปักหัวป้า) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

การเปรียบเทียบที่ตรงกันข้าม (แต่เพียงทางผ่าน)

“ให้น้องรักพี่สักเท่าพี่เลียบ ขี้เลียบก็พอ แคนี่พี่ก็ดีใจตายโหง ถึงตัวพี่นี้รักน้องเหมือนอีไ้ไ้ไ้ ดีใจตายโหง ถ้าน้องมดตา

(รักเท่าขี้เลียบ)

การเปรียบเทียบที่ตรงกันข้าม (แต่เพียงทางผ่าน) (แต่เพียงทางผ่าน)

สวยอาฆาต (สวยเหลือเกิน สวยมากจริง ๆ) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

การเปรียบเทียบที่ตรงกันข้าม (แต่เพียงทางผ่าน)

“อยู่วัดหนูนหรือว่าหนองหอย น้องสวยทรอยเทวอสวยอาฆาต”

การเปรียบเทียบที่ตรงกันข้าม (แต่เพียงทางผ่าน) (แต่เพียงทางผ่าน)

สวยเม่อ (สวยจริง) คนเม่อไอ้โหร (คนอะไรก็ไม่รู้) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

การเปรียบเทียบที่ตรงกันข้าม (แต่เพียงทางผ่าน)

“คนไอ้ไหนสวยเมื่อ สวยจริง ๆ นะเธอ คนเมื่อ ๆ ไอ้ไหน”

(สาวเมื่อ)

สวยอ้ายไหน (สวยอะไรอย่างนี้ สวยจะตายไป) คนเปรตไอ้ไหน (คนอะไรก็ไม่รู้) สวยอย่าให้หลง (สวยอย่าให้พูดเลย) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“สวยอ้ายไหน คนเปรตไอ้ไหน สวยอ้ายไหน สวยจนบอกไม่ถูก จมูกของ

“สวยอ้ายไหน คนเปรตไอ้ไหน สวยอ้ายไหน สวยจนบอกไม่ถูก จมูกของน้องก็โด่ง ผมขาวแก้มขาวปากแดง สวยอย่าให้หลงสวยอ้ายไหน”

(สวยอ้ายไหน)

ช่างงามเหลือเหตุ (ช่างงามเหลือเกิน) คนเปรตไอ้ไหน (คนอะไรก็ไม่รู้) ไซ้ที่งามพรรคนี (ทำไมที่งามอย่างนี้ งามจริง ๆ) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“ช่างงามเหลือเหตุ คนเปรตไอ้ไหน ไซ้ที่งามพรรคนี”

“น้องช่างงามเหลือเหตุ คนเปรตไอ้ไหน ไซ้ที่งามพรรคนี”

(งามเอาหรือ)

ได้เป็นข้า (โก้เหลือเกิน โก้จริง ๆ) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“คุณครูเงินเดือนก็ดี สองชั้นทุกปีจริงไหม ครูขานุกไทคุณครูดูโก้ เห็นแล้วไอ้โสมหมักโก้เป็นข้า การโรงแต่งตัวมอมแมม อย่าคิดมาอ้อมให้เสียเวลา”

(หนูชอบครู)

แดงหิ้ง (แดงมาก แแดงทั้งตัว) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“แหวนเพชรสร้อยทอง ไอ้ไม่ต้องรำพึง อย่าได้สักก็สลึง ใสให้แดงหิ้งไปทั้งตัว”

(คำหรอย)

๒.๔ การใช้คำพวน

คำพวน คือ คำที่พูดพวนกลับได้ เช่น ตกที่อิฐ พวนเป็น คัดที่ออก (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, ๒๕๔๖ : ๒๔๘) การใช้คำพวนก่อให้เกิดความน่าฉงน น่าสนใจขึ้นหรือทำให้สุภาพขึ้น

ในบทเพลงของคอกหญ้า นางเมิน มีการใช้คำพวนที่เหมาะสมกับบริบทปรากฏบ้าง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เสื่อเขาก (พวนเป็น **สากเขื่อ**) **เทรือบค** (พวนเป็น **ครกเขื่อ**) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“เสื่อเฮยเสื่อเขาก พี่มีแต่สากไม่มีครก เทรือเฮยเทรือบค น้องมีแต่ครกไม่มีสาก จะทิ่มตำก็คงลำบาก (ซ้ำ) น้องไม่มีสากมีแต่ครก เทรือเฮยเทรือบค น้องมีแต่ครกไม่มีสาก เสื่อเฮยเสื่อเขาก พี่มีแต่สากไม่ได้โกหก พูดจริง ๆ ไม่ใช่ตลก (ซ้ำ) พี่ไม่มีครกมีแต่สาก”

(สากเขื่อ)

แตงหวา (พวนเป็น **ตาแหวง**) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“แตงโมก็ไม่ใช่แตงโม แตงกวาก็ไม่ใช่แตงกวา แตงหวานั้นคืออะไร เด็ก ๆ หัวเราะชอบใจ ๆ ต่างตอบไว้ ๆ ว่าตาแหวงดู”

(ตาแหวง)

ไข่แม่หม้อ (พวนเป็น **ซ้องแต่ม่าย** เป็น **ห้วงแม่ม่าย**) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“เห็นแม่มาขแล้วหมั่นไขแม่หม้อง ถึงกินชาดองกะยังไม่หายเห็นแม่มาขคนเดียว
ก็พอช่วยได้ เห็นใจที่เกิดแม่มาข อย่าปล่อยให้ตายเพราะไขแม่หม้อง”

(ไขแม่หม้อง)

พิกันทอ (ผวนเป็น พอกันที) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“พอกันที ๆ ๆ ไอ้เพื่อนแบบนี้ เห็นจะ พิกันทอ บอกยืมแค่สองสามวัน นี่มัน
เป็นเดือน ไอ้เพื่อนกำมะลอ เราอุตสาทำให้เมียเปียแซร์ (เจ้า) มันค่ากูเย่ถึงวัดแซร์แล้ว
หนอ พอกันที ๆ ๆ ไอ้เพื่อนแบบนี้เห็นจะพิกันทอ”

(พอกันที)

วานเณร (ผวนเป็น เวนนาน) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“เมียกะแข่งให้ตายทุกวัน อยู่ไปกะหมันมีแต่รัตาญ ทำอะไรก็ไม่ถนัด เมีย
มันอี๊ดอัดซัดใจมานาน วานเณร เรามันเวรนาน (เจ้า) ต้องทรมาณจนกว่าหมดเวร”

(อยู่ใช้เวร)

หมันหน่อ (ผวนเป็น หมอหนั้น) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“หมันหน่อ ๆ หมันหน่อ แปลว่าหมอหนั้น พบได้ทุกวัน ๆ ที่อนามัย”

(หมอหนั้น)

หล่อแต่เคือ (ผวนเป็น เหลือแต่คอ) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“หล่อนั้นกินไม่ได้ ผู้ชายที่หล่อแต่เคือ น้องกลัวจะต้องกินเกลือ หล่อแต่เคือ
อึ้งบึ้งจริง ๆ”

(หล่อกินไม่ได้)

๒.๕ การใช้คำ ๒ แฉ่ ๒ มุม

คำ ๒ แฉ่ ๒ มุม คือ คำที่มี ๒ ความหมาย ความหมายแรกเป็นความหมายตรง
ความหมายที่ ๒ เป็นความหมายที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ การใช้คำ ๒ แฉ่ ๒ มุม จะช่วยลด
ความหยาบขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดอารมณ์ขันได้ง่าย

ในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมินมีการใช้คำ ๒ แฉ่ ๒ มุม ซึ่งช่วยลดความ
หยาบขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดอารมณ์ขันในบริบทที่เหมาะสมหลายคำ ดังตัวอย่างเช่น

ใหญ่ (ใหญ่ มีอำนาจ องคชาติใหญ่) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“เป็นผู้ใหญ่อย่างพึงแน่ใจ ว่าเป็นผู้ใหญ่นะที่บางคนเมียบ่นมานาน
ว่าผู้ใหญ่นบ้านทำดอกคิปลี กำนันเมียรักตาย(เจ้า) เมียบ่นมานานว่าทำดอกคิปลี”

(ใหญ่แต่ชื่อ)

ของน้อง ของแท้ที่คุณแม่ให้มา (ของของน้อง ของที่แท้ ของที่แม่มอบให้
โยน) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“ของน้องมันเป็นของแท้ที่คุณแม่ให้มานะนี้ รับรองว่าของน้องของดี ของแท้
นะที่คุณแม่ให้มา”

(ของน้องของดี)

มะเขือเผาไฟ (มะเขือที่เผาไฟ องคชาติที่อ่อนตัว) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“ใครว่ายังไม่ต้องไปเรือ ไม่ต้องไปเรือเรื่องมะเขือเผาไฟ ทกสิบถ้ายัง
แข็งแรง ไม่ต้องระแวงไม่ต้องสงสัย ทกสิบถ้ายังมีไฟ วังได้อีกไกลตั้งหลายกิโล”

(๖๐ ยังมีไฟ)

สมบัติติดตัว (สิ่งที่ติดตัวมา โยนี) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“รักพี่ก็ต้องเลิกไฟ เลิกไฟไม่ได้น้องต้องเลิกกับพี่ ศีไพบันแรงจริง ๆ เมื่อ
มันเข้าสิงแล้วช่างน่ากลัว ทำให้ผู้หญิงต้องยอมทิ้งพี่ สมบัติติดตัวแม่ทูนหัวยังชายได้”

(รักพี่ต้องเลิกไฟ)

ลูกเกย (ลูกอันเป็นที่รัก องคชาติ) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“ว่ายังไม่ไอ้เท่งไอ้ตุ๋ นั่นจะมีคู่เมื่อไหร่กันน้อง ปีนี้คงจะเหมือนเกย นอนกล้า
ลูกเกยเหมือนเกยรับรอง”

(ลุงห้องแกแน่จริง ๆ)

ดื่มนมทุกคืน (ดื่มนมทุกคืน มีเพศสัมพันธ์กับภรรยาทุกคืน) ดังปรากฏใน
บทเพลงที่ว่า

“ดูอย่างลุงห้องเป็นไร ถึงแกยังไ้ก็ยังสดชื่น เพราะแกดื่มนมทุกคืน แกจึงสด
ชื่นเห็นไหมบรรเลง”

(ป่าช่องใต้เพื่อน)

แอบไปรำ (แอบไปรำวง แอบไปมีเพศสัมพันธ์) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“ห้องแก่งอ่องไปไหน เพิ่งแต่งงานใหม่แก่งแอบไปปรา”

(ร่วางงานแต่ง)

หอยโข่ง (หอยโข่ง โยนิ) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

**“สาวคลองหอยโข่ง นุ่งกระโปรงสั้นจิ้ง จีบ จีบจริงขอให้ระวัง เวลาจะนั่ง
ขอให้ระวังหอยโข่ง”**

(สาวคลองหอยโข่ง)

ของสำคัญ (ของที่สำคัญ โยนิ การร่วมเพศ) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

**“ถ้ารลลิกกันจริง ๆ ไม่เอาสักสิ่งเชือเถิดแจ่มจันทร์ แก้วแหวนเงินทองยกให้
น้องหมด ทั้งเรือทั้งรถ ไม่เอาทั้งนั้น อยากได้สิ่งเดียวคือน้อง เพราะที่ยังข้องใจของ
สำคัญ”**

(ของสำคัญ)

หาด (หาดทราย โยนิ) หัวเรือ (หัวเรือ อองชาติ) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

**“ที่เหมือนเรือลอยล่อง อยากมาลองเกยหาด หาดคงขาวสะอาดสาวหาดใหญ่
ถ้ำเรือที่มีบุญ ได้มาหนูนเกยหาด ชาตินี้ทั้งชาติไม่ไปไหน ถึงที่ไม่หล่อ ก็ขอให้เชื่อ
รับรองหัว(เรือ) ของที่ใหญ่”**

(สาวหาดใหญ่)

ฟัน (ฟัน กระทำชำเรา พาไปร่วมเพศ) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

**“ไม่ได้เห็นหน้าแม่มาช ใจวุ่นวายสมองมึนงง กลัวอบต. จะเอาไปฟัน กลัว
พ่อกำนันจะฟันโลมของ”**

(รักแม่มาชลูกคิด)

ดอกบัว (ดอกบัว ออก) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“ได้แต่ยื่นจ้องมองน้องข้างรั้ว ก็ยัง ได้เห็นดอกบัว แอบบังใบ”

(สาวหาดใหญ่)

**ผู้ปล้ำคนเดียว (สามีพยายามทำกิจนั้น ๆ อยู่คนเดียว สามีกระทำการร่วม
เพศอยู่ฝ่ายเดียวโดยที่ภรรยาไม่ร่วมด้วย) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า**

**“มีเขื่อนอนนายให้ผมทำ ให้ผู้ปล้ำคนเดียว ผู้เหนื่อจะแย่งนางนอน มีเข
นอนท่าเดียว ผู้ปล้ำคนเดียว คนเดียวจนหมดเรี่ยวหมดแรง”**

(ปล้ำคนเดียว)

**ช่วยปล้ำกันสองคน (สามีกับภรรยาต่างร่วมใจกระทำกิจนั้น ๆ ร่วมกัน สามี
กับภรรยาต่างร่วมใจกันกระทำกิจร่วมเพศร่วมกัน) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า**

**“มีเขเอาเต๋นอนให้ผมทำ ให้ผู้ปล้ำแก้มแดงทุกวัน ทุกคืนต้องฝันท น ปล้ำ
จนหมดแรง ช่วยผมเกิดแก้มแดง ช่วยทำ ช่วยปล้ำกันสองคน”**

(ปล้ำคนเดียว)

**พายเรือฝ่าสายน้ำเชี่ยว (พยายามพายเรือฝ่าสายน้ำที่เชี่ยว ประกอบคามกิจด้วย
มุมานะ ประกอบคามกิจอย่างมุมานะ) เรือล่ม (เรือล่ม เรือจม หมดแรง หมดกำลัง
สำเร็จคามกิจ) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า**

**“เรามีขนแต่ขนไม่ช่วยทาส เรือฟ้าถายน้ำเขียว ไหนหัวต้องกัดท้ายแมงม
งอน เมื่อจีนนอนท่าเดียว เรือคงอ่วมแน่เขียว น้ำก็เขียวที่ก็ทมหดแรง”**
(ปล้ำคนเดียว)

ไม้ถ่อ (ไม้ถ่อ อนาคต) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“หลวงหลุมแกหลุมแต่คอ ส่วนไม้ถ่อแกไม้หลุม”

(หลวงหลุม)

**เคยขึ้นไข่ขึ้น (เคย (กะปิ) ขึ้นราคา ไข่ขึ้นราคา โยนี่ตีนตัว อนาคตตีนตัว)
ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า**

**“พออยู่ได้มันน่าจะพอ (เข้า) ไม่รู้ตาต่อกัน ไปถึงไหน ขึ้นเงินเดือนพ้อถ้าตาโต
โรทั้ง โรไม่โรขึ้นไข่ คนจนรับกรรมต่อ ไป (เข้า) ทั้งเคยทั้งไข่หมันขึ้นเอา ๆ”**
(ถูว่าไปไม่รอด)

**นกเขาไม่ยอมถู (นกเขาไม่ยอมขันถู อนาคตไม่ยอมตีนตัว อนาคตไม่
แข็งตัว) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า**

“ยิ่งอยู่นานหัวล้าน ไม่สำคัญ (เข้า) แต่กลัวนกเขามันจะไม่ยอมถู”

(พันไปปีหนึ่งเล่า)

**ไข่ที่ยังไม่ตาย (พี่ไข่ (พี่ที่ชื่อไข่)ยังไม่ตาย อนาคตที่ยังตีนตัว อนาคตที่ยัง
แข็งตัว) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า**

“ที่ไข้อยู่ไหนหวานนี้ น่องคอยไขที่กลับมาหมั้นหมาย นื่องนอนคิดถึงไขที่
คิดถึงทั้งปีไขที่รู้ไม่ กลับมาแต่กันปีนี้ ถ้าหากไขที่นั่นยังไม่ตาย”

(คิดถึงพี่ไข)

หยับโหยง (ขยับขึ้นลง กระคกขึ้นลง การร่วมเพศ) ดังปรากฏในบทเพลง
ที่ว่า

“รักน่องก็ต้องมาขอ รักจริงละก็มาขอซื้ที่ รักกันหนาแล้วพากันหนี นั้นมัน
ไม่ดีที่จำอย่าทำ ถ้าบังเอิญเกิดท้องก่อนแต่ง ชาวบ้านอีแหลง หัวเราะเยาะซ้ำ พี่จำอย่า
มาจีโกง ชวนน่องหยับโหยงไม่เอาไม่ทำ”

(รักน่องต้องมาขอ)

น่องพูน (น่องที่ชื่อพูน น่องที่อวัยวะพูน ภรรยา) ดังปรากฏในบทเพลง
ที่ว่า

“ยิ่งหมอนั้นไม่ต้องพูดถึง กลัวเมียที่หนึ่งพ่อเจ้าประจักษ์ ต่อหน้าเพื่อนหมอ
ทำเสียงดัง แต่พอลับหลังหัวซุกหัวซุน พี่ได้เมื่อก็นับว่าบุญ ไม่กลัวน่องพูนแล้วจะกลัว
ใคร”

(กลัวเมียผิดตรงไหน)

ชักเข้าหว่างขา (ชักเข้าระหว่างขา ได้มาเป็นของคน ยึดมาเป็นของคน ใน
ที่สุดคนก็ได้เสพสมผู้ชายเสียเอง) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“แม่ลือนั้นแหละตัวดี เป็นตัวที่น่ากลัวน่าเกรง แม่ลือชักไปชักมา ชักเข้า
หว่างขาของแม่ลือเอง”

(แม่ลือตัวดี)

อยู่บน (อยู่บน มีอำนาจกว่า ในการร่วมประเวณีภรรยาอยู่บนสามี) **อยู่ใต้** (อยู่ใต้ มีอำนาจน้อยกว่า ในการร่วมประเวณีสามีอยู่ใต้ภรรยา) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“อยู่บน จะดี ขอบเขตกว่า ใต้ บนจะดี ในเขตกว่า” (กวีนิพนธ์ กวีนิพนธ์)

“ไม่แมนอาลยเมื่อยจำ จะดูจะดำรงไฉนหญิงเลย ขอมให้น้องอยู่บนที่ได้ ที่ขอมอยู่ได้รับใช้ทราชมเชย ที่นี้จะไม่บังอาจ อำนาจเด็ดขาดยกให้น้องเลย”

ดังปรากฏในบทเพลงของเจ้าแก้ว (เมมาแล้วอย่าขวาง) (กวีนิพนธ์ กวีนิพนธ์)

“การบ้าน การบ้าน งานบ้าน การร่วมประเวณี การมีเพศสัมพันธ์” ดังปรากฏ

ในบทเพลงที่ว่า

“มาเถอะ ๆ สวรรุ่นเดอะเชื่อเถอะนงคราญ เกิดมาอย่าขายเสียเปล่า อย่าให้ใครเขารู้เรานั่นกาน พ่อม่ายเคยมีประสบการณณ์ จะสอนการบ้านให้เอง”

(รักรุ่นเดอะ)

ดังปรากฏในบทเพลงของเจ้าแก้ว (เมมาแล้วอย่าขวาง) (กวีนิพนธ์ กวีนิพนธ์)

ขอที ๆ (ขอที ๆ ขอเสียทีเถอะ พอเสียทีเถอะ ขอมมีเพศสัมพันธ์สักครั้งเถอะ) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“การบ้าน การบ้าน งานบ้าน การร่วมประเวณี การมีเพศสัมพันธ์” ดังปรากฏ

“ขี่ปันลูก ใก่ออยู่ในกำมือ หัวจะไม่คือมิใช่ประจบ เงินเดือนที่พี่เบิกมา ขอรับรองว่ามันยังอยู่ครบ ยัง ไร ๆ ก็นี่ ๆ ขอที ๆ เมียที่เคารพ อิมม์ เมียที่เคารพ”

(เมียที่เคารพ)

ดังปรากฏในบทเพลงของเจ้าแก้ว (เมมาแล้วอย่าขวาง) (กวีนิพนธ์ กวีนิพนธ์)

คอตัน (ชื่อคนมาจากภาษาอังกฤษ “Jack Dowson” อกซชาติตัน) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“ผมมันหล่อเหมือนแจ๊กคอฮั่น (จ๋า) มาเรียกท่งมัน ไม่เจ้าท่าเลย”

(ห้ามเรียกท่ง)

จับปิ่น (จับปิ่น จับองคชาติ) กำด้ามปิ่น (กำด้ามปิ่น กำองคชาติ) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“คืนนั้นพอดีหลังบ๊ีบ ทำท่าหลับ ๆ ตื่น ๆ ไม่ฝันก็คงละเมอ ว่าเปลอเอามือจับปิ่น ไฉนผู้หญิงทันใด เธอตกใจจนหน้าตาตื่น พอรู้สึกใจหายใจว่า เพราะมือยังกำด้ามปิ่น”

(หลับ ๆ ตื่น ๆ)

ไอ (ชื่อคน องคชาติ พิชร้ายของไอ้เนรไอ คือพิชร้ายของนายไอหรือพิชร้ายขององคชาติ) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“ผู้หญิงจะท้องไม่ได้ ถ้าไม่ถูกพิชร้ายของไอ้เนรไอ”

(เขาไอ้น้อง)

ของดี (ของที่ดี อวัยวะเพศ) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“แต่ซ้าแต่ ยังอยู่อิงแก่จะทำโดน ชาตินี้ไม่ยอมมีคู่ ไม่รู้เกิดมาทำไม เสียขายเกิดมาชาตินี้ ปล่อยให้ของดีถูกเอาเผาไฟ”

(จะอยู่ให้แก่ทำไม)

สองที (สองครั้ง ร่วมรักสองครั้ง) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“ครูโอดสั่งนักสั่งหนา แกล้งว่าจำไว้ไอ้ทิด อายกรไม่รู้วิชา อายภรรยาแก้ว
มันคิด เมื่อไหร่ลูกมันจะมี (ซ้ำ) อย่างน้อยกินนี่สองที่ไอ้ทิด”

(พิทิตพิทิต)

ลูกกะพรวน (ลูกกระพรวน ลูกอ้นพะ) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“ไอ้ลูกกะพรวนก็ควรตัดทิ้ง แปลงเพศเป็นหญิงเสียยังดีกว่า”

(งไม่มีพีย)

๒.๖ การใช้คำเลียนเสียง

คือการใช้คำที่เลียนเสียงสิ่งต่าง ๆ ซึ่งทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกร่วมได้ง่ายขึ้น ใน
บทเพลงของดอกหญ้า นางเมิน มีการใช้คำเลียนเสียงบ้าง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ปุ่น ๆ (เลียนเสียงหวูดรถไฟ) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“ถ้ารวยขึ้นมาเมื่อไหร่ จะซื้รดไฟอวดแม่โถมตรู เปิดหวูดเสียงปุ่น ๆ ให้แม่
เนื้ออุ่นต้องหันมาดู”

(ไม่รวยแล้วไป)

อัดโต้ย อัดโต้ย อัดโต้ย (เลียนเสียงอุทานด้วยความเจ็บปวด) ดังปรากฏในบท
เพลงที่ว่า

“อัดโต้ย อัดโต้ย อัดโต้ย อัดโต้ย อัดโต้ย เจ็บโอยเจ็บแผล ชาติหมันเจ็บ
แผลใจ ไม่มีใครค้นแล ไม่มีคนช่วยทำแผล เห็นทีจะแค้นแผลมันระบม”

(เจ็บแผลใจ)

พ้ออก (เลียนเสียงของตก) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“ไม่ใช่พ้อคนวลามาๆ กู้อีโคคแทงเข้าให้หล่นดังพ้ออก”

(แก่นนี้ต้องชำระ)

ต้อง (เลียนเสียงหลังกระทบพื้น) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“ยังหลังดังต้อง เมื่อรู้ว่าน้องแต่งแน่ แต่งกับลูกเข้านัก หัวใจที่ยับยืน”

(พี่แหงหมดหวัง)

ท่องม่ง ท่องม่ง ท่องม่ง ป๊ะ ม่งท่อง ป๊ะท่องม่ง (เลียนเสียงกลองยาว) ดังปรากฏ
ในบทเพลงที่ว่า

**“ท่องม่ง ท่องม่ง ท่องม่ง ป๊ะ รำวงสนุกเฮฮา ป๊ะม่งท่องป๊ะท่องม่ง (ซ้ำ) เรามารำวง
ในวันวิวิาท”**

(รำวงวันวิวิาท)

หวีดหวิว (เลียนเสียงลมพัด) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“ได้ค้นล้าทุเด็ยวนี้ไม่มีรำไพ มานั่งฟังเสียงสำเนียงล้าไพ” **“หวีดหวิววังเวงเมื่อ
ลมพัดผ่าน”**

(รำพึงถึงรำไพ)

กระตุ้ว (เลียนเสียงนกคุแหว่า) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“อุ้งปลิน อังปลินอิงดู เสียงกระตุ้วดูเห่วนเว้วมา”

(ชมสวนสัตว์)

แฉ็ก (เลียนเสียงของตก) ดังปรากฏในบทเพลงที่ว่า

“ให้ยกมือ ไหว้มือ ไหม้หมั้นแขงแฉ็ก กู้อีตบให้ซักแจ็ก ให้พลัดแฉ็กลงได้ถุน”

(เสียดายสาวไทย)

๒.๗ การใช้คำอุทานเสริมบท

คือ การใช้คำที่เสริมขึ้นมาเพื่อช่วยให้การพูดมีจังหวะมีความสมดุลขึ้น ขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดอารมณ์ขัน คำที่เสริมขึ้นมาเป็นคำที่ไม่มี ความหมาย ในบทเพลง ของคอกหญ้า...เนางเมิน มีการใช้คำอุทานเสริมบทปรากฏบ้าง โดยเฉพาะในเพลงงาน คนใหญ่ที่ว่า (คำที่พิมพ์ตัวหนาเป็นคำอุทานเสริมบท)

งานคนใหญ่ ๆ ไกร ๆ ขอบมา อังกอผู้ว่าป่าหัดป่าแหลด ทั้งผู้ใหญ่กำนัน
สารวัด ผู้ช่วยผู้แสด แต่งานเราไม่มีใครมา (ซ้ำ) เจริญรองผู้ว่าก็ไม่มาไม่แสด

งานคนจนทุกคนมินหน้า ไม่ค่อยอยากมาไม่ทรูทรูทรูแสด เจริญแล้วก็ยัง
ไม่มา ไม่เคยเห็นหน้าผู้แทนผู้แสด สมัยหน้าถ้ามาทาสียง (ซ้ำ) ไม่ต้องมาเลี้ยงกูไม่
เลือกไม่แสด

งานคนใหญ่เขามีระดับ การต้อนรับก็สมเกียรติสมแสด เจ้าภาพได้น้ำได้ตา
แขกหรือที่มาล้วนผู้ดีผู้แสด งานคนจนมีแต่กันขี้เมา (ซ้ำ) เมาน้ำแล้ววางกลาง
ทางแสด

งานคนใหญ่ไม่ต้องกลัวขาดทุน เพราะเขาทำบุญกันเป็นพันเป็นแสด อย่าง
น้อย ๆ หัวร้อยเป๊ะ ๆ เจ้าภาพรับและกำไรกำแรด งานคนจนช่วยทำสิบบาท (ซ้ำ) มันนำ
อนาถเอนี่จะแหนด”

(งานคนใหญ่)

๒.๘ การเคียงคำ

คือ การนำคำที่มีความหมายเหมือนกันหรือต่างกันมาอยู่เคียงกัน ซึ่งทำให้ความหมายอ่อนลงหรือชัดเจนขึ้นขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดความไพเราะขึ้น การเคียงคำปรากฏมากในบทเพลงของคอกหญ้า นางมิน ดังตัวอย่างเช่น

สวหยุด หยดย้อย เช่น

“จะซื้อตุ้มหู ให้สวหยุดหยดย้อย ที่จะซื้อสร้อย ไอ้ที่เส้นใหญ่ๆ”

(กล่อมเมีย)

รุ่งเรือง วิไล แสงสี เช่น

“เจ้าไปได้ดีมีสุข ทุกข์อันใดเล่า โยไม่ส่งข่าว จดหมายบอกมา หรือเพลिनเมืองกรุง รุ่งเรืองวิไล แสงสีชวนใจ อีสาวบ้านนา”

(นับวันคอย)

วาววับ อ่อนไหว วุ่นวาย ว้าวุ่น เช่น

“เมื่อเห็นแม่มาลัย แล้วหัวใจวาววับ ออากกระโดดเข้าไปจูบสองแก้มละมุน เมื่อได้เห็นแม่มาลัยแล้ว ไม่รู้เป็นไง หัวใจอ่อนไหววุ่นวายว้าวุ่น”

(เห็นแม่มาลัยแล้วหัวใจอ่อน)

เอื่อมคว่ำ เต็ดติง หลุดลอย เช่น

“ดอกเอยดอกหญ้า จะเปรียบดอกฟ้านั้นไม่ถึงครึ่ง น้อยวาสนา เอื่อมคว่ำไม่ถึง แหงนคอย สุดสอยเด็ดติง ดอกฟ้าเจ้าจึงหลุดลอยลับไป”

(บ้านพร้าวสาวเอย)

เซ่ง ชมซาน ร้าวราน เช่น

“เก็บความผิดหวังเซ่งชมซาน หัวใจร้าวรานเมื่อถูกคนรักผลักไส”

(สาวทู่หวัง)

รักใคร ชอบใคร เห็นดี เห็นงาม ทอด ปลั่ง เช่น

**“รักใครชอบใครที่ไม่ห้าม เห็นดีเห็นงามแล้วที่ไม่ว่า ถ้าทอดปลั่งผิดหวัง
กลับมา (ซ้ำ) กลับมาเถิดหนายู๊ฟียายังคอย”**

(น้ำตาสาวนุ้ยฟียู๊ฟิเอง)

ออกเรือน ออกเหย้า มีลูก มีเต้า ทั้งหญิง ทั้งชาย เช่น

“เพื่อนรุ่นเคียวขาออกเรือนออกเหย้า มีลูกมีเต้าทั้งหญิงทั้งชาย”

(วอนพ่อขอเมีย)

อวยพร อวยชัย งามดี โชคดี มีชัย เช่น

**“บง ๆ เรามักร่างอวยพรอวยชัย ได้ฤกษ์งามดี วันนี้นั้นขึ้นบ้านใหม่ โชคดี
ขอให้มียชัย (ซ้ำ) ถ้ามีเมียใหม่ระวังให้ดี”**

(ร่างขึ้นบ้านใหม่)

เมืองฟ้า ดินแดนสวรรค์ เขาเล่า เขาถือ เขาเลื่อง เจริญ รุ่งเรือง เช่น

“นี่หรือที่เขาถือกันว่า กรุงเทพฯเมืองฟ้าดินแดนสวรรค์ เขาเล่าเขาถือเขาเอ็ง
ว่าเจริญรุ่งเรืองเหมือนเมืองในฝัน”

(นินทากรุงเทพฯ)

นำไหล ไฟดับ รู้จี้ รู้ไ้ คุยได้ คุยดี เช่น

“พูดนำไหลไฟดับ ไม่มีตัวจับถึงหลับทุกที ชาวบ้านรู้จี้รู้ไ้ก็ไม่วายยังคุยได้
คุยดี”

(เก่งแต่คุย)

จนแก่ จนเฒ่า ยืน ยาว เช่น

“ลิกแมนเถิดที่บรรเลง อ่ามาโทงทง จนแก่จนเฒ่า ชีวิตจะไม่ยืนยาว เพราะ
เหล้าไม่ใช่น้ำนม”

(ป่าช่องได้เพื่อน)

สดใส ขบเขา เจียบหาย เจียบเหา กลับพื้น คีนมา เช่น

“สี่สิบปีที่ทำงานจากไป บัดนี้ถูกทุ่งเพลงไทย ที่เคยสดใสก็เริ่มขบเขา ถูกทุ่ง
เพลงไทยเจียบหาย หัวใจเจียบเหาอยากให้อูกทุ่งไทยเรา กลับพื้นทวนคีนมา”

(อย่าลืมลูกทุ่ง)

ร่วมหัว จมท้าย เช่น

“นมเอ๋ยนมเอ๋ยนมม่าย นอนหนาวทำไมละแม่หน้ามน ต่างคนต่างก็เป็นม่าย
มาร่วมหัวจมท้ายเกิดเราสองคน”

(เสียงครวญจากพอม่าย)

มีคธัว มีคมัว หมองหม่น เช่น

**“กินนี้จันทร์คืบ ถับแสงส่องหล้า พี่มีคธัว มองดูมีคมัวทั่วเกาะสมุย กล้าย
หัวใจของพี่หมองหม่น เพราะคนชื้อดื้อ สาวเกาะสมุยสุราษฎร์ธานี”**

(เดือนดับที่เกาะสมุย)

อย่าไฟ อย่าฝน กลืนไอ แสงสี เช่น

**“สาวเอออีสาวปักษ์ใต้ พี่จะบอกให้ระวังให้ดี กรุงเทพฯไม่ใช่สวรรค์ อย่าไฟ
อย่าฝน กลืนไอแสงสี”**

(หนุ่มใต้เดือนสาว)

ให้ตัก ให้ตวง เขาเสียด เขาสี เช่น

**“เราขอขอบคุณอาศัย มีเบี้ยให้ตักให้ตวง กับเราเขาเสียดเขาสี เพราะเงินไม่มี
ให้เขาล้าง”**

(บวชพ่อหลวง)

๒.๕ การหลាកคำ

คือ การไม่ใช้คำซ้ำ การเลือกใช้คำอื่นแทนที่จะใช้คำนั้นเพียงคำเดียว การหลากคำทำให้ไม่เฟื้อ ไม่ซ้ำซาก ไม่น่าเบื่อ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดความไพเราะขึ้น เนื่องจากการหลากคำช่วยทำให้เกิดเสียงสัมผัสขึ้น ในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมินมีการใช้การหลากคำปรากฏบ้างโดยเฉพาะการหลากคำคำที่หมายถึง สวขยาม สวขมากและการหลากคำที่หมายถึง ผู้หญิงสาว ผู้หญิงอันเป็นที่รัก ผู้หญิงที่มีรูปร่างหน้าตาสวขยาม ดังตัวอย่าง

๒.๕.๑ การหลากคำคำที่หมายถึง สาวงาม น่ารัก : ซึ่งปรากฏมากในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมิน ดังเช่น

จิ้มลิ้ม พริ้มเพรา เจ็ดโคม เช่น

“สาวมุสลิม จิ้มลิ้ม ไม่เบา สาวบ้านท่าเสา พริ้มเพราเจ็ดโคมจริงแม่”

(สาวมุสลิม)

แจ่มซ้อย หยอดซ้อย ชะม้อยชะมด งาม เช่น

“อะไร ๆ ก็ดีหมด อะไร ๆ ก็ดีหมด ชื่อ กิริยาก็อแจ่มซ้อย ช่างหยอดซ้อยชะม้อยชะมด ใครได้พบต่างก็ชมไปตาม ๆ ว่าช่างงามไปหมด เสียอย่างเดียว เสียตรงไหนเสียที่ใจเรอกด ชื่อ”

(อะไร ๆ ก็ดีหมด)

หมดจอด อร่าม งามงด สวยสด โสดี จิ้มลิ้ม ระยับ เปล่งปลั่ง เช่น

“ผู้หญิงอะไร ก็สวยไปหมด จมูกโบหูก็ดูหมดจอด อร่ามงามงดสวยสดโสดี ปากแดงจิ้มลิ้ม ยามยิ้มระยับ ฟันขาวาววับ เหมือนเกล็ดมณี พวงแก้วเปล่งปลั่ง เหมือนดั่งลิ้นจี่ สวยดี รับกับใบหน้ารูปไข่”

(สวยไปหมด)

๒.๕.๒ การหลากคำคำที่หมายถึงผู้หญิงสาว : ผู้หญิงอันเป็นที่รัก ผู้หญิงที่มีรูปร่างหน้าตาสวยงาม : การหลากคำในลักษณะนี้ปรากฏมากในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมิน ดังตัวอย่าง

แก้มแดง ตาหวาน เช่น

สวัสดีค่ะ คุณลุงคะ

“อยากเห็นเจ้าสาวของพี่ แต่งชุดราตรีไอ้ที่บ้าน ๆ หรือแก้มแดงน้องแต่งชุดไทย ชุด ไทน์ ๆ ก็ได้ตาหวาน”

สวัสดีค่ะ คุณลุงคะ

(เจ้าบ่าวใจร้อน)

น้อง คนดี โฉมงาม อนงค์ เช่น

สวัสดีค่ะ คุณลุงคะ

“น้องอยู่กับพี่ตั้งสิบปีกว่ายังจน ถ้าน้องหมดความอดทน คนดีบอกพี่ตามตรง พี่นี่เข้าใจและเห็นใจแล้วโฉมงาม ไม่ถือโทษโกรธอนงค์ ถ้าน้องประสงค์จะแยกทาง”

สวัสดีค่ะ คุณลุงคะ

(น้องทนได้ไหม)

น้องแก้ว ตาหวาน แม่งามซ่า เช่น

สวัสดีค่ะ คุณลุงคะ

“เจ้าสาวเจ้าบ่าวมาแล้ว ขอให้น้องแก้วอย่าช้าอยู่นาน ได้รับ ๆ ให้เสร็จพิธี มันร้อนจี๋ใจพี่ตาหวาน แม่งามซ่าพี่อยากให้ค่ำไว ๆ (ช้า) จะได้อะไรตามที่ใจต้องการ”

สวัสดีค่ะ คุณลุงคะ

(เจ้าบ่าวใจร้อน)

แม่ร้อยชั่ง ทรามเขย เช่น

สวัสดีค่ะ คุณลุงคะ

“แม่มา่ยชื่อคัง แม่ร้อยชั่งช่างหอมจิงเลย ผู้ชายทั้งแก๊งหนุ่ม ต่างมากลุ่มมารุมรักทรามเขย แต่พี่มันมาทีหลัง ช้านแต่พี่มันมาทีหลังคงคิดหวังตามเคย”

สวัสดีค่ะ คุณลุงคะ

(หอมกลิ่นแม่มา่ย)

แม่หวอลองค์ แม่โถมยง เช่น

แม่หวอลองค์ แม่โถมยง

“เดินจ้องมองหา ไม่เห็นหน้าแม่หวอลองค์ เกษนัดกันไว้ว่า คินนี้มาลอย
กระทง จนดึกคืนที่ก็ยังยืนง (เช้า) คอยแม่โถมยง ไม่มาสักที”

(อดีตวันลอยกระทง)

แม่โถมยง แม่บุญปลูก เช่น

แม่โถมยง แม่บุญปลูก

“ที่ขวงานกลับบ้านคินนี้ ขอให้โชคคินะแม่โถมยง ถูกหวยร่ำรวยเงินแสน
ขอให้ผีแพนดังใจประสงค์ รีบแต่งงานนะแม่บุญปลูก (เช้า) ปีนหน้าพาดูกมาลอยกระทง”

(ลอยกระทงวัดไทรทอง)

แม่เนื้อเย็น น้อง แม่โถมตรู แม่กิวโค้ง แม่หน้ามน แม่เนื้อทอง เช่น

“ขอดามหน้อยเกิดแม่เนื้อเย็น ถ้าพี่ไม่ซี้รณเบนซ์ แล้วน้องจะรักพี่ไม่...ขอดาม
หน้อยเกิดแม่โถมตรู ถ้าไม่ได้เป็นครูแล้วน้องรักพี่ไม่ ถ้าพี่เป็นแค่ภารโรง แล้วแม่กิว
โค้ง น้องจะรักพี่ไม่...ถ้าหากว่าพี่มันจน แล้วแม่หน้ามนน้องจะรักพี่ไม่...ขอดามหน้อย
เกิดแม่เนื้อทอง ถ้าพี่ไม่เป็นผู้กอง แล้วน้องจะรักพี่ไม่”

(ไม่น่าถาม)

แม่หวอลองค์ แม่โถมยง

๒.๑๐ การสลับคำ

การสลับคำคือการสับคำหรือสลับที่ของคำจากคำที่อยู่หน้าเป็นคำที่อยู่หลัง โดยที่ความ
หมายของคำยังคงเดิมแต่เสียงเปลี่ยน ไปจากเดิม ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกว่ามีความใหม่
ขึ้น ในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมินมีการใช้กลวิธีนี้บ้าง ดังตัวอย่างเช่น

กว้างขวาง คำเดิมคือ **กว้างขวาง** (อาการที่หมุนหรือลอยไปตามกระแสลม กระแสน้ำ เป็นต้น อย่างไม่มีจุดหมายหรือไม่มีที่ยึดเหนี่ยว) ดังที่ปรากฏในบทเพลงว่า

**“ขอกราบวิงวอนให้หวนทบทวนดูเถิด พ่อแม่ทำให้หนูเกิดแล้วมาทิ้งให้กว้าง
ขวาง”**

(หนูคิดอะไร)

ฆ่าเช่น คำเดิมคือ **เช่นฆ่า** (ฆ่าด้วยความโกรธแค้น) ดังที่ปรากฏในบทเพลงว่า

**“โกรธทำไมไม่บอก บอกมาดิเนื่อเย็น แม่รู้ตัวว่าผิด ยอมให้น้องฆ่าเช่น
ดีกว่าตายทั้งเป็น เนื่อเย็นอย่าทรمان”**

(อย่าทรमान)

เหว่ว้า คำเดิมคือ **ว้าเหว่** (เปลี่ยวใจ) ดังที่ปรากฏในบทเพลงว่า

“พี่เมาสุก สุขกับอีหนูในบาร์ แต่น้องต้องนอนเหว่ว้า พี่ไม่กลับมากอดเมีย”

(เมาลืมเมีย)

๒.๑๑ การเล่นคำ

คือ การเล่นเสียงหรือเล่นความหมายของคำรวมทั้งการซ้ำคำ ซึ่งก่อให้เกิด ความไพเราะ น่าฉงนหนักแน่นจริงจัง ในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมินมีการเล่นคำ ในลักษณะดังกล่าวปรากฏบ้าง ดังนี้

๒.๑๑.๑ การเล่นเสียงของคำซึ่งก่อให้เกิดความไพเราะขึ้น เช่น

๒.๑๑.๑.๑ เล่นเสียง (ต) ดังเช่นในเพลงรักเกิดที่บ้านแก้วและ ต. เต่า

หลังดูว่า

“กลับมาพบกันก็เมื่อวันลากพระ นื่องป็นสาวแล้วนะ ปากแดงโดย ไม่แต่ง
เติม หน้าอกเต่งตึง เหมือนดอกบัวฟังจะริ้ม สุมตั้งไม่แต่งเติม เสริมทรงยังสวยติด
ตา”

(รักเกิดที่บ้านเก่า)

“ต. เอ๊ย ต. เต่า ต่ำตมเหมือนคนเข้านั้น คนรอยคนสาวอย่าฝัน สักดีศรี
ต่างกันเหมือนต่ำกับสูง ต่ำต้อยจำต้อง เจียมตัวอย่ามัวหมายมุ่ง เตี้ยต่ำอย่าทำตัวสูง
เป็นเต่าหลังตุ้งลิ้มทุ่ง โกลนตม

ต. เต่าต่ำเตี้ย ตั้งตาโตเต้าตันตาอ ต้องตกมาตายไม่นาน เพราะตาอตันสูงโด
ดม แต่เต่าต่ำเตี้ยตัวมเตี้ยมอยู่ตาม โกลนตม แยกต่างห่างกันไม่สม ต้องตรมถ้ำเต่ามา
มัว”

(ต. เต่าหลังตุ้ง)

๒.๑๑.๑.๒ เล่นเสียง (รพ) (พผ) (หม) (ลพ) ดังเช่นในเพลงรำพึง
หัวลำพูว่า

“ฝากเพลงรำพันฝากลมรำเพย ให้เลขพัดผ่าน บอกแม่ตาหวาน สวารำพึงที่
ยังคอยอยู่ คอยสวารำพึงหมองหม่น ได้ต้นลำพู กลับมาเถิดนะโคมศู หนุ่มหัวลำพู
คอยสวารำพึง”

(รำพึงหัวลำพู)

๒.๑๑.๑.๓ เล่นเสียง (ล) ดังเช่นในเพลงว่าวติดลมว่า

“สักวันจะสร้า ๆ แม้วาดติดลม อุ่มห้องสังคม เหลิงลมเสี่ยจนเลิกคอย หลง
อินลมดวง น้ำตาจะร่วงผลอย อย่าคิดว่าเลิกคอย เหมือนว่าวที่ติดลม”

(ว่าวติดลม)

๒.๑๑.๒ การเล่นความหมายของคำซึ่งก่อให้เกิดความน่าจดจำขึ้น เช่น

๒.๑๑.๒.๑ เล่นคำว่า **จาก** และ **รอ** ที่เป็นคำนาม (แหลมจาก ปาก รอ) และเป็นคำกริยา (จากไป รอคอย) ดังเช่นในเพลง**สาวแหลมจากว่า**

**“สาวแหลมจาก เจ้าจากไปเหมือนซื้อบ้าน ทิ้งหนุ่มปากรอ ให้เฝ้ารอคอย
ดาวหวาน นานแสนนานที่สะพานปากรอ”**

(สว. ๒๕๕๖: ๑๖๖) (สาวแหลมจาก)

๒.๑๑.๒.๒ เล่นคำ **ยินดี** ที่เป็นคำนาม (น้องยินดี) และ **ยินดี** ที่เป็น
คำกริยา (ยินดี) เช่นว่า

**“ไม่เคยรักใคร่รักใคร่ทำนอง ดีหนึ่งดีสองคอยฟังเสียงน้องยินดี บอกหน่อชวี
กรับยินดีต้อนรับตัวพี่ ถ้าหากว่าแฟนน้องมี ขอแกยินดีรับเป็นแฟนเพลง”**

(รักน้องยินดี)

๒.๑๑.๒.๓ เล่นคำ **เดือน** ที่หมายถึง **พระจันทร์** และ **เดือน** ที่
หมายถึง **ช็อคคน** เช่นว่า

**“เดือนน้อยลอยอยู่เหนือหมู่ดารา ไ้เดือนบนฟ้าหรือจะมาส่งแสง แข่งเดือน
ดวงนี้ เทพีแห่งบ้านบ่อแดง”**

(๑๑๕๑๑๑๑) (บ่อแดง) (เดือนดับที่บ่อแดง)

๒.๑๑.๒.๔ เล่นคำ **น้ำเงิน** ที่หมายถึง **สีน้ำเงิน** และ **น้ำเงิน** ที่
หมายถึง **เงินทอง** เช่นว่า

“โถมเอยโถมยง น้องถูกหมัดตรงของ ไอ้เถี้ยหนุ่ม น้องคงอาน โคนทั้งบ้าน
ทั้งรด แดมด้วยเงินสโครไ้ไหมหนุ่ม น้องจึงยอมแพ้ง่ายเหลือเกิน หลงเข้านุมน้ำเงิน
แล้วไม่ออกจากมม”

(หลงมม)

๒.๑๑.๓ การซ้ำคำ ซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกหนักแน่นจริงจัง เช่น

๒.๑๑.๓.๑ ซ้ำคำ เกลียด ดังเช่นในเพลงเกลียดคนน้องพร ว่า

“เกลียดคนรื่อพรจริง ๆ เกลียดผู้หญิง เกลียดจริงผู้หญิงชื่อพร ลาที่ชาตินี้ลา
ก่อน เกลียดคนชื่อพร ไปจนวันตาย”

(เกลียดคนน้องพร)

๒.๑๑.๓.๒ ซ้ำคำ เกี้ยว กม ดังเช่นในเพลงเกี้ยวข้าวเกี้ยวสาว ว่า

“อันเคี้ยวที่เขาวัวคม ดาน้องนั้นคมกว่านเคี้ยว ยามที่เราสบตากัน ใจที่มันสั้น
มันเสียว อย่าให้หัวใจที่ช้อยยับ เหมือนโดนน้องตีด้วยเคี้ยว”

(เกี้ยวข้าวเกี้ยวสาว)

๒.๑๑.๓.๓ ซ้ำคำ ตัด ดังเช่นในเพลงรักสาวอิสลาม ว่า

“ตัดอื่นนั้นพอตัดได้ ตัดรักกงตัดไม่ไหว ตัดอื่นนั้นไม่เป็นไร ให้ตัดใจที่ตัด
ไม่ลง”

(รักสาวอิสลาม)

๒.๑๑.๓.๔ ซ้ำคำ ชั่ว ดังเช่นในเพลงหวัครบวงจร ว่า

“หล่อยัง ไข่ก็ไม่เข้าท่า หล่อแต่หน้าตาป้อญาตัวดำ”

(หล่อทองเหลือง)

๒.๑๑.๔.๓ ซ้ำคำและเปลี่ยนเสียงของคำ บ้อยบ้อย เป็น บ้อยบ้อย
เมื่อเมื่อ เป็น เมื่อเมื่อ ดังเช่นในเพลงอยาก ๆ เมื่อ ๆ ว่า

“แกงกั่วถึงแม้อร่อย กินบ้อยบ้อย ก็เมื่อเมื่อเมื่อ”

(อยาก ๆ เมื่อ ๆ)

๒.๑๑.๔.๔ ซ้ำคำและเปลี่ยนเสียงของคำ คนดีคนดี เป็น คนดีคนดี
ดังเช่นในเพลงยิ้มสักนิด ว่า

“ยิ้มสักนิดเป็นไร ยิ้มได้ไหมคนดี โกรธกันตั้งแต่เมื่อไร เห็นไม่ยิ้มสักที โลก
จะได้สดใส ยิ้มหน่อยได้ไหมคนดีคนดี”

ผู้แต่งเพลงใช้กลวิธีซ้ำคำและเปลี่ยนเสียงของ (ยิ้มสักนิด)

๒.๑๑.๕ การซ้ำคำแบบกลบทโดยการวางกฎเกณฑ์เพิ่มขึ้น เช่น บังคับให้มี
คำที่ซ้ำกับคำข้างหน้าบ้าง บังคับให้ซ้ำคำท้ายวรรคบ้าง ซึ่งทำให้เกิดความหนักแน่น
และน่าฉงนขึ้น เช่นที่ปรากฏในเพลงขอรักด้วยเงิน (ที่พิมพ์ตัวหนาเป็นการซ้ำคำแบบ
กลบท) ว่า

“จะมีสักคนใหม่ มีไหมที่รักกันในยามจน พอมีไหมสักคน สักคนที่รักคน
จนจริงใจ มีไหมที่ยอมที่ยอมมาอยู่กระท่อมไม้ไผ่ พอจะมีบ้างไหม มีไหมที่รักกันใน
ยามจน

อยากจี๊เกวียนเทียมควาย เทียมควาย ทอหาได้ใหม่นี้จะมีไหมคนที่ คนที่ไม่
อยากจี๊รถยนต์ มีไหมงานงอน งานงอน ที่ซอมกั๊กก้อนเกลือกทน จะมีไหมสักคน สัก
คนที่รักคนจน จริงใจ

ถามคุณเล่น ๆ ถามเล่น ๆ มันเป็นไปได้ไม่ได้ ใครจะโง่งมงาย งมงาย ยอมอดตาย
จริงไหม เสียมันเขยตายซัก บอกว่ารัก รักกันด้วยหัวใจ ให้มันทันสมัย ทันสมัย ต้อง
บอกรักด้วยเงิน

ยิ่งได้สวยเข้านิค เข้านิค เธอยังคิดฝันไกล ต้องมีบ้านหลังใหม่ หลังใหญ่ ยิ่ง
คิด ไปอิงพถิน คุณนี้ต้องมีเบนซ์ มีเบนซ์ ไว้ขี่เล่นเพลิน ๆ ฝันถึงคนมีเงินมันเพลิน กว่า
ฝันถึงคนจน ๆ”

(บอกรักด้วยเงิน)

๒.๑๑.๖ การซ้ำคำแบบเคียงคำ โดยซ้ำคำที่มีความหมาย เช่นเดียวกัน หรือ
ต่างกัน ซึ่งทำให้เนื้อความหนักแน่นขึ้น หรือสมดุลงั้นดังเช่นที่ปรากฏในเพลงอย่าขาย
ชาติกินว่า (คำที่พิมพ์ตัวหนาเป็นการซ้ำคำแบบเคียงคำ)

“ขายข้าวขายเกลือ หรือขายเรือขายรถ จะขายพ่อขายสัดก็ขายไปเกิดหนา
จะขายผักขายเนื้อ จะขายกุ่มหรือขายปลา จะขายเนื้อขายผ้า ขออย่าเพียงไปขายคน

ขายหม้อขายจาน หรือขายตุ้มขายโอ่ง จะขายปลีกขายส่ง สับเปลี่ยนเวียนวน
จะขายเหล็กขายลวด หรือขายขวดขายมจน ขอเพียงทุกคนอย่าขายยาบ้าเฮ ไรอื่น”

(อย่าขายชาติกิน)

๓. การใช้ภาพพจน์

ภาพพจน์ (Figures of speech) คือ การใช้คำให้เกิดภาพ เพื่อให้ผู้อ่านได้เกิด
จินตนาการเห็นภาพขึ้นชัดเจน นอกจากนี้ยังช่วยขยายความสิ่งที่เป็นนามธรรม โดย
เปรียบเทียบกับสิ่งที่เป็นรูปธรรมอันทำให้เข้าใจง่ายขึ้น การใช้ภาพพจน์ทำให้ผู้อ่านได้
รสคำ ความ อารมณ์ ความรู้สึก และรสภาพในงานนั้น ๆ กลวิธีแห่งภาพพจน์มี

มากมายที่ใช้กันบ่อย ๆ คือ อุปมา อุปลักษณ์ อรรถวิภาษ อุนนามนัย วิภาษ ตัทพจน์
อติพจน์ และอธินามนัย (กอบกุล อิงคทานนท์. ๒๕๔๕ : ๕๕)

ในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมินมีการใช้ภาพพจน์หลายลักษณะ ซึ่งแต่
ลักษณะปรากฏเป็นจำนวนมาก ได้แก่

๓.๑ อุปมา (Simile) การเปรียบเทียบว่าสิ่งหนึ่งเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่ง โดยมีคำ
แสดงความหมายอย่างเดียวกับคำว่า “เหมือน” ปรากฏอยู่ด้วย เช่น เสมือน ดุจ ประดุจ
ดั่ง กด ปูน เพียง ราว เป็นต้น (กรมวิชาการ. ๒๕๔๐ : ๓๖) ที่ปรากฏในบทเพลง
ของดอกหญ้า นางเมิน เช่น

เปรียบว่าเมืองหาดใหญ่สวยงามเหมือนเมืองสวรรค์ ว่า

“โอ้หาดใหญ่สวยวิไลวณีย์ ดั่งเมืองสวรรค์ พาให้ฉันพริ้มพ้อ หาดใหญ่
ยามราตรี แสงสีสวยเลิศเลอ โอ้ โอ้ โอ หาดใหญ่เหมือนแดนวิมาน”
(มนตรีเสนทร์เมืองหาดใหญ่)

เปรียบว่าผู้หญิงสาวชาวหาดใหญ่สวยเหมือนนางฟ้าที่สวรรค์ตั้งใจส่งลงมาใน
เมืองมนุษย์ ว่า

“โอ้ โอ้ โอ สาวหาดใหญ่ ไม่ว่าจะมองคนไหน ล้วนแลฉมแก้วแดง งามผุดผาด
บาดตา เหมือนนางฟ้าจ้งแลง คู่สวรรค์เสแสร้ง แกล้งส่งลงมา”

(มนตรีเสนทร์เมืองหาดใหญ่)

เปรียบเทียบความเจ็บใจว่าเหมือนกับที่ถูกกลั่นเนื้อหรือถูกตีด้วยแซ่ ว่า

“เจ็บใจเหมือนที่ถูกกลั่นเนื้อหรือถูกตีด้วยแซ่ ว่า สักทีก็โดนแซ่
ก็โดนตีก็โดนแซ่ โดนแซ่ก็โดนตี โดนตีก็โดนแซ่ โดนแซ่ก็โดนตี โดนตีก็โดนแซ่
โดนแซ่ก็โดนตี โดนตีก็โดนแซ่ โดนแซ่ก็โดนตี โดนตีก็โดนแซ่ โดนแซ่ก็โดนตี โดนตีก็โดนแซ่

“โอย โอย โอย โอย โอย โอย โอย โอย โอย โอย โอย โอย โอย โอย โอย เหมือน
เอาน้ำมาเล่น เหมือนเอาน้ำมาโบย โย้ยจับ จับโย้ย โย้ยจับ จับโย้ยจับใจ”

(อย่าทราบ)

เปรียบเทียบนอนกับสามีที่ขึ้นมาพลิกหลังเหมือนไม่สร้างซาว่าเหมือนเหมือนกับ
นอนกับผี ว่า

“รู้ตัวก็เมื่อมันตาย เห็นตายก็เมื่อถูกทำ นอนกับผีเหมือนนอนกับผี เหมือน
เกล้าทั้งปี ไม่มีสร้างซา”

(ผัวนอกตำรา)

เปรียบเทียบว่าขาวเหมือนกับทาแป้ง เปรียบริมฝีปากว่าแดงเหมือนกับทารูจ
(ทาสีปัดตึก) ว่า

“แก้มขาวเหมือนทาแป้ง ปากแดงเหมือนทารูจ”

(สาวหุ่นดี)

เปรียบเทียบความรักเหมือนกับเกมกีฬาที่ผู้เก่งกว่าย่อมชนะ ว่า

“เมื่อกรรมการตัดสินชี้ขาด ฉันจึงไม่อาจที่จะคิดสู้ฉัน รักเหมือนเกม
กีฬา ดังเข่าว่ากัน เกมรักเกมนี้เขาดีกว่าฉัน ขอขอมรับมันฉันแพ้คะแนน”

(เมจิมจิเมจ)

(แพ้คะแนน)

เปรียบเทียบผู้ชายที่รูปหล่อว่ามีอันตรายเหมือนกับผักที่สวยงามเพราะฉีกยากันแมลง
ไว้ กว่าที่จะรู้ว่าเป็นอันตรายยกก็ออกฤทธิ์แล้ว ว่า

๑๒๖ “คนหล่อพี่ชอบอกให้ อันตรายอาจถึงชีวิต คนหล่อเหมือนผักกาดเขียว คูนน้ำตาเหมือนไม่มีพิษ สารพิษมันตกค้างอยู่ กว่าน้องจะรู้ก็เมื่อออกฤทธิ์”

(หัวใจปลอดสารพิษ)

เปรียบผู้หญิงว่าเหมือนกับมีดที่มี ๒ คม หากไม่ระมัดระวังอาจจะเป็นอันตรายได้ง่าย ว่า

๑๒๗ “ผู้หญิงเหมือนมีดสองคม พลวดคกหกล้มก็อาจบาดเราง่าย ๆ”

(มาลัยลูกปืน)

เปรียบว่าคนบางคนใจดำเหมือนกับถ่าน ซึ่งเป็นสิ่งที่ดำมาก ว่า

๑๒๘ “เมื่อไหร่จะตายให้พื้นระทม ยิ่งอยู่ยิ่งตรมขึ้นจมร้าวราน ดูหรือเธอไม่น่าทำใจดำเหมือนถ่าน บอกรักสาบานแล้วมาลิมคำ”

(ยอมตายค่าเตียง)

เปรียบว่าสามีกับภรรยาเหมือนลื่นกับฟันที่ต้องกระทบกระทั่งกันบ้าง ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดาว่า

๑๒๙ “หัวเมื่อไม่เข้าใจกัน เหมือนลื่นกับฟันอย่าคิดอะไร รู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาว ผ่อนหนักผ่อนเบาอย่าเอาแต่ใจ”

(แบบจะลื่น)

(ลื่นกับฟัน)

๑๓๐ เปรียบเทียบคำว่าคัมภีร์เหมือนกับมีดปากคาล ว่า

“คัมภีร์เปรียบเหมือนมีดปากคาล

เปรียบเทียบคนจำนวนมากที่เดินขวัควิวุ่นวายว่าเหมือนกับแมลงวันจำนวนมากที่บินขวัควิวุ่นวายว่า

“กรุงเทพฯ เมื่อฉัน ได้ไป เห็นคนขวัควิวุ่นวายเหมือนแมลงวัน”

(นิทานกรุงเทพฯ)

เปรียบเทียบกลิ่นแม่ม่ายที่ยังสาวว่าหอมกรุ่นละมุนเหมือนกับกลิ่นข้าวเม่า ว่า

“หอมกลิ่นแม่ม่าย หัวตายยังสาว ถึงจะมีลูกสอง น้องยังสาวจริง เจ้ารวยระรินส่งกลิ่นหอมกรุ่น กลิ่นหอมละมุนเหมือนดังข้าวเม่า”

(หอมกลิ่นแม่ม่าย)

๓.๒ อุปถัมภ์หรือนามนัย (Metaphor) คือ การเปรียบเทียบที่ไม่มีคำเปรียบเทียบปรากฏให้เห็น แต่เป็นการเปรียบเทียบโดยโยงใยความคิดอย่างหนึ่งไปสู่ความคิดหนึ่งในงานของไทยอาจใช้คำว่า คือ เป็น อยู่ในประโยค หรือ ไม่มีก็ได้ (กอบกุล อิงคุทานนท์. ๒๕๔๕ : ๗๘) ที่ปรากฏในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมริน เช่น

เปรียบเทียบคำศักดิ์ต่างพวกจากคนสูงศักดิ์ว่าเป็นกา ว่า

“รู้ตัวดีว่าเป็นกาหลงฝูง อยากเอาชนะมาเสียบมาแหมม รู้ตัวว่าคำคำฉันท์ เอาลีลันมาแค้น มาเสียบมาแหมมก็ยังมีเป็นกา”

(สุดแต่จะไขว่คว้า)

เปรียบเทียบคนสูงศักดิ์ว่าเป็นดอกฟ้า เป็นดาว เปรียบคนต่ำศักดิ์ว่าเป็นดอกหญ้า ว่า

“ถึงธอจะไม่เป็นดอกฟ้า แต่เป็นดอกหญ้าดอกน้อยคือธอ ถึงไม่สูงเด่นเป็นดาว แต่สาวสลัมถึงคำก็จำเป็นารักทราชมช”

(รักสาวสลัม)

เปรียบผู้หญิงงามว่าเป็นแม่ย่านาง (เทพีประจำเรือ เทพีประจำใจ) ว่า

“ใจที่เปรียบรถหรือเรือเอวบาง น่องคือย่านางในหัวใจที่ นอกนั้นแก็ผู้โดยสาร เรือเกิดคนดี ย่านางใจก็คือน้องคนเดียว”

(ย่านางใจ)

เปรียบผู้ชายที่หมายปองหญิงงาม แต่ไม่ได้ครอบครองหญิงงามว่าเป็นมดแดงที่เฝ้าพวงมะม่วง แต่ไม่ได้กินมะม่วง ว่า

“รักแท้ใน โลกนี้มีจริงหรือเปล่า, ไม่อยากเชื่อเลยเรารักษา เขากลับหลอกหลวง เขาหลอกให้เรนแห้งแล้ง เป็นมดแดงเฝ้ามะม่วง เรารักแต่เขาหลอกหลวง ต้องเฝ้ามะม่วงฟรี ๆ”

(ในโลกรนี้ไม่มีรักแท้)

๓.๓ อธินามนัย หรือ ดุลกิตา (Metonymy) คือการใช้ชื่อของสิ่งหนึ่ง หรือคำคำหนึ่งมาใช้เพื่อหมายถึงสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด เช่น ใช้คำว่า “มงกุฎ” แทน “พระราช” เป็นต้น (กอบกุล อิงศุทานนท์, ๒๕๔๕ : ๘๐) การใช้อธินามนัยหรือดุลกิตา ปรากฏบ้างในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมิน ดังตัวอย่าง

ใช้บังเก แทน ไฟเซ่น

“ไฟไหม้แรงจริง ๆ มันชอบสังเวยหญิงใจชั่ว นิบทาษทำไหร่ไม่ยอมกลัว ฮอมเล็กกับหัว ไปมั่วบังเต”

(ผีไฟ)

ใช้ชวานทอง แทน ประเทศไทย แผ่นดินไทย เช่น

“หยุดเถิดหยุดชายแผ่นดิน (ซ้ำ) ก่อนจะสิ้นชาติไทย แผ่นดินกำลังโดนแย่งชวานทองเราแห้วไปแล้วทำไร”

(หยุดชายแผ่นดิน)

ใช้ตาสับประรด แทน คนดาไว เช่น

“แม่ตาสับประรดมันเห็นหมดจริง ๆ ถูกกับผู้หญิงที่ไหนไม่ได้ วันนั้นแอบคุยกับแม่ม่าย พอกลับบ้านมันค่นเกือบตาย สงสัยไม่หายมันรู้ได้ยังไง”

(แม่ตาสับประรด)

ใช้กินเหนียว แทน การแต่งงาน เช่น

“เพื่อนรุ่นราวคราวเดียว เขากินเหนียวกันไปหมดแล้ว บ่าวก่อนนอนท่องแห้ว ๆ ทิดแล้วไม่รู้จะทำพริ้อ”

(บ่าวก่อนนอนเมีย)

ใช้เลือดบางระจัน แทน ความกล้าหาญความรักชาติ เช่น

“เลือดกูเดือด กูก็เลือดบางระจัน ขอสู้มันไม่ว่าเล็กหรือใหญ่”

(กูคือไทย)

ใช้บัวตุมสองดอก แทน ออกของผู้หญิง เช่น

“คิดถึงพวงแก้มจิ้มลิ้ม แอมมีลักยิ้มของแม่เนื้ออุ่น คิดถึงบัวตุมสองดอก ที่กำลังอกบนหน้าอกคุณ”

(นอนไม่หลับ)

ใช้ไข่แดงและพุงปลา แทน สิ่งที่ดีที่สุด พรหมจรรย์ การได้มีเพศสัมพันธ์ เช่น

“เข้า ๆ มาเข้าหัวแพ กอยตั้งคนแลรถทัวร์ คิดไปสงสัยนายหัว เอาไฮเตคตรถทัวร์ไปกินไข่แดง”

(ไอ้หนุ่มหัวแพ)

“ที่กับหนุ่มบ้านนอกน้องบอกไม่ยุ่ง แต่ที่กับหนุ่มกรุง น้องกลับให้ทำเสียดายอีสาวบ้านทุ่ง กลับไปให้หนุ่มกรุงหลอกกินพุงปลา”

(โลกเข้าแล้ว)

ใช้ปลุกอ้อย แทน ปลุกรัก เช่น

“รักกับพี่น้องไม่วีรอ พบคนรูปหล่อ น้องก็รีบแผ่น พี่อุตส่าห์ปลุกอ้อยกอเดียว น้องกลับเอาไปให้เขาเคี้ยวเล่น พี่คนปลุกกลับไม่ได้ทาน รับแต่ขานเหลือเดน”

(มันน่าดีจริงๆ)

ใช้ดอกกระถิน แทน หญิงสาวชนบท เช่น

“ดอกเอ๋ยแม่ดอกกระอิน รดน้ำพรวนดินเข้าอยู่ทุกวัน พอออกดอกแรนเค็ด ไม
กัน ไอ้เสื่อคนนั้นมันแยงเค็ดไป”

บทเพลงของดอกหญ้า นางเมิน (เสื่อเหลี่ยมลูกกำนัน)

ใช้รดเก่าที่ใช้แล้วแต่ยังใช้ได้คืออยู่ แทน แม่มาย เจน

“ไม่มีเงินซื้อรถใหม่ ๆ รถเก่ารถไทรเขาไปเถิดหนา ไม่มีเงินซื้อเมียใหม่ ๆ
แม่มายก็ได้ช่างมันเถิดหนา ถึงรถเก่าก็ยังพอ ได้ขี่ (ขี่) ถ้าเครื่องยังฟิดดีก็ไม่มีปัญหา”

(เมียมือสอง)

๓.๔ อธิพจน์ (Hyperbole) คือ การใช้คำพรรณนาเกินความจริงซึ่งเป็นไป
ไม่ได้ แต่เพื่อมุ่งย้ำอารมณ์ความรู้สึก ความประทับใจให้มีมากขึ้น (กอบกุล อิงคุหา
นนท์. ๒๕๔๕ : ๖๘)

ในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมิน มีการใช้อธิพจน์มาก ดังตัวอย่าง (ที่พิมพ์
ตัวหนาเป็นอธิพจน์)

“เมียเราไม่พัฒนา จะเดือนจะว่าก็ยังซื้อบื้อ มันไปของมันเรื่อย ๆ ทั้งข้าทั้ง
เนือยเหมือนกับกิ่งกือ”

บทเพลงของดอกหญ้า นางเมิน (เมียไม่พัฒนา)

“หัวล้านต้องมีทีเค็ด มีทองมีเพชรกองเท่าภูเขา ถ้าพี่มีทองเป็นแข่ง ถึงหัวล้าน
แห่งน่องก็จะเหมา ต้องมีเพชรเม็ดเท่าไข่ห่าน มีแต่หัวล้านไม่เอา ๆ”

บทเพลงของดอกหญ้า นางเมิน (ถ้าหัวล้านต้องรวย)

“ถึงเพียงสามคืน... แม้เพียงสามวัน... สายสัมพันธ์คงมันเสมอ... ครอบงำฟ้าดิน
สลายคงไม่ลืมเธอ... กิดถึงเสมอแม้ต้องจากไกล”

(รักสาวทะเลน้อย)

“อยู่ใกล้กันแค่ขอบร่ำกัน... ดูเหมือนไกลกันราวฟ้ากับดิน”

(ใกล้ก็เหมือนไกล)

“สักร้อยคำหวานสักล้านคำชม... ไม่อาจกล่าวชมความสวยเลิศล่อ... จะเอา
นางฟ้าลงมานทีชบ... ไม่อาจจะเปรียบความสวยของเธอ... พระอินทร์ยังเผลอมองเธอลง
มา... สักร้อยคำหวานสักล้านคำชม... ยังไม่เหมาะสมที่จะเสกสรร... เธอสวยเกินหากำ
เปรียบเปรย... ช่วงสวยจึงล่ออะไรอย่างนั้น... สวยจนสวรรค์ต้องสิ้นสะเทือน”

(สวรรค์สิ้นสะเทือน)

“ใครรูบ้างไหม... รักแท้ที่อยู่ไหนช่วยบอกฉัน... ไกลสุดหล้าว่าแห้ว... ถึงภูเขาทะเล
ขวางกัน... ก็ขอฝ่าฟัน... ขอเพียงฉันพบรักแท้เอย”

(รักแท้ที่อยู่ไหน)

“มันยังน้อยนัก... จะบอกว่ารักเธอเท่าฟ้า... เพราะฉันรักเธอนั้นมากกว่า... มากยิ่ง
กว่าฟ้าเลยเชียะ... ถ้าเปรียบความรักฟ้ายังแคบนิดเดียว... แผ่นฟ้าไม่อิงครึ่งเสี้ยว... ฟ้าแคบ
นิดเดียว... แคหนึ่งเสี้ยวใจ”

(ความรักที่น้อย)

(ทำพิสูจน์)

“ไม่เห็นหน้าก็ขังแม่ฟ้าที่... ใจที่จะขาดรู้ไหมที่คิดถึงนุชนาฏ... และอยากเห็น
หน้าทุกนาที... รักเหนือกว่ารักใด ๆ... รักเหนือกว่าใครในโลกนี้... แม้เพียงนาทีมีอาจขาดเธอ”

(คิดถึงนุชนาฏ)

(นาทีระทม)

“ถึงฟ้าจะเปลี่ยนถึงดินจะแปร แต่ความรักแท้ไม่เคยคลายเกลียว รักแท้ในใจก็
ยังแน่นเหนียว รักน้องคนเดียวนิรันดร”

(รักแท้)

๓.๖ วิภาษ (Oxymoron) คือ การนำสิ่งตรงข้ามมาเปรียบเทียบหรือจับคู่กัน เช่น
กระต่ายกับพระจันทร์ ชีวิตกับความตาย เป็นต้น (กอบกุล อิงคุทานนท์. ๒๕๔๕ :
๘๖)

ในบทเพลงของคอกหญ้า นางเมินมีการใช้วิภาษบ้าง เช่น (ที่พิมพ์ตัวหนาเป็น
วิภาษ)

**“ถูกต้องยังงี้ เมื่อไม่ถูกใจ มันว่าไม่ดี สำนักของคนเรานี้ ถ้อย ๆ กลับถอยลงต่ำ
ยิ่งเห็นแก่ตัว เมามัวขาดศีลธรรม ความรู้ยิ่งสูงหัวใจยิ่งต่ำ ระบายปรีช”**

(ชีวิตครุโธ)

**“เมืองเอ๋มเมืองไทย เหมือนเรือใหญ่บรรทุกเต็มแปรี ต้องยกคืน โคนทั้งคลื่น
ทั้งลม จะจมแหล่มีจมแหล่ ถ้าคนไทยไม่ร่วมใจกันพาย (แจ้) มัวแบ่งขวแบ่งซ้ายทั้ง
แน่ ๆ”**

เมืองเอ๋มเมืองไทย (พียงแน) เป็นเมืองที่

เมืองไทย (พียงแน) เป็นเมืองที่

“ได้ชี้หลังข้าง ใครบ้างจะไม่ดีใจ คง ไม่มีใครคิด ไปชี้หลังหมา”

(หนูตกถึงข้าวสาร)

**“เข้าไปนิดหนึ่ง นึกไม่ถึงจะถูกเขมเขม เรามัวรอไฟเขียว เขมนั้นฝ่าไฟแดง
รักแม่มัวแสนั่นแรง เคยถูกเขมเขม ไปก่อนเรา”**

(เข้าไปนิดเดียว)

๓.๗ **อรรถวิภาษ (Paradox)** คือ การเปรียบเทียบโดยใช้คำพูดที่ดูเหมือนจะขัดแย้งกัน ในความคิดของคนทั่วไป แต่เมื่อนำมาใช้ในช่วงนั้นความหมายกลับเข้ากันได้ อย่างกลมกลืน (กอบกุล อิงอุทานนท์. ๒๕๔๕ : ๕๖)

ในบทเพลงของคอกหญ้า นางเมินมีการใช้อรรถวิภาษบ้าง ดังตัวอย่าง(ที่พิมพ์ตัวหนาเป็นอรรถวิภาษ)

“ให้น้องรักที่สักเท่าจี๊ดเล็บ จี๊ดเล็บก็พอ แค่นี้พี่ก็ตั้งใจตายโหง ถึงตัวพี่นี้รักน้องเหมือนอีไก่อั้งไถ้ คีใจตายโหง ถ้าน้องมตดา”

(รักเท่าจี๊ดเล็บ)

“สวयीต่ายโหง คนปรตไอไทรสวयीต่ายโหง สวยจนบอกไม่ถูก จมูกของน้องก็โด่ง ผมขาว แก้มขาว ปากแดง สวयीอย่าให้หลง สวयीต่ายโหง”

(สวयीต่ายโหง)

๓.๘ **บุคคลาธิษฐาน (Personnification)** คือ การสร้างให้สิ่งที่ไม่มีชีวิตมีลักษณะและอาการต่าง ๆ เหมือนสิ่งมีชีวิตสามารถกระทำสิ่งต่าง ๆ หรือแสดงอารมณ์ความรู้สึกไม่เหมือนคน (กอบกุล อิงอุทานนท์. ๒๕๔๕ : ๕๗) สุธิวงศ์ พงศ์ไพบุลย์ (๒๕๒๕ : ๕๔) ให้คำนิยามของ “บุคคลาธิษฐาน” ว่าการสมมุติให้สิ่งที่กล่าวถึงมีอากัปกริยาเหมือนมนุษย์

ในบทเพลงของคอกหญ้า นางเมินมีการใช้บุคคลาธิษฐานบ้าง ดังตัวอย่าง(ที่พิมพ์ตัวหนาเป็นบุคคลาธิษฐาน)

“พระไม่ลืมศึกษาปฏิบัติ ทรายใดที่วัดยังไม่ลืมสงฆ์ ทรายใดที่น่ายังไม่ลืมข้าวและคนกินเหล้ายังไม่ลืมกั้ง ชาตินี้โถมของพี่คงไม่ลืม...ท้องไม่ลืมหิว ฮิวไม่ลืมก้อน

นกไม่ลืมคอน ขอนไม้ลืมข้าว ทรายบ้วยังไม่ลืมคม ทรายลมยังไม่ลืมอ่าว ที่คงจะเฝ้า
แต่ก็คิดถึงเธอ”

(ลืมน้องไม่ได้)

“เมื่อตะวันลับแล้ว เกาะหนูเกาะแมวก็เข้านิทรา สงสารก็แค่เงือกน้อย ยังนั่ง
คอยมิได้หลับตา คอยใครหรือไรเงือกจำ (จำ) เหมือนดังตัวข้าคอยอยู่คนเดียว”

(ตะวันลับที่สมิหลา)

“สาวเกาะสมุย ไหนคุยว่ารักแน่นหนักเสมือน เหมือนฟ้ารักเดือนเหมือนเกาะ
รักน้ำทะเลมันคง”

(เดือนดับที่สมุย)

“นครยังไม่ทันแห้ง ฟ้าดินเหมือนแกล้ง ข้าซ่อนขุมพรอีกแล้ว.....ฟ้าดิน
เหี่ยมโหด ลงโทษนครแก่ไหน ขุมพรคิดเรื่องอะไร ฟ้าดินจึงไม่ปราณี”

(มัจจุราชเกย์)

“ลมเอ๋ยช่วยพัดพาความคิดถึง จากใจถึงใครคนหนึ่งถึงใครคนหนึ่ง ถึงใครคน
นั้น ลมช่วยกระซิบโลมตรู ถึงอยู่ห่างกัน ลมช่วยบอกด้วยว่าฉันส่งคิดถึงไป

ลมพัดเข้าโอบอุบผิวเพียงแผ่ว นั้นแหละใช่แล้ว รู้ว่าเกิดเธอ ฉันส่งคิดถึงจาก
ใจ และความห่วงใยถึงเธอทุกวันเสมอ ตลอดมา

ลมเอ๋ยช่วยพัดพาเอาความรัก จากใจของคนอกหัก พัดเอาความรัก ไปเกิดลม
จ๋า ลมช่วยกระซิบโลมตรู ให้รู้ด้วยว่า ถึงจะอกหักลมจ๋า ฉันยังรักเธอ”

(ฝากลมคิดถึง)

๓.๕ สัญลักษณ์ (Symbol) คือ การใช้สิ่งหนึ่งแทนอีกสิ่งหนึ่งที่มีคุณสมบัติ
หรือลักษณะภาวะบางประการร่วมกัน เช่น ใช้ดอกไม้แทนผู้หญิงเพราะมีคุณสมบัติ

ร่วมกันคือ ความสวยงามและความบอบบางใช้ราชสีห์แทนผู้มีอำนาจเพราะทั้งราชสีห์ และผู้มีอำนาจต่างมีคุณสมบัติร่วมกันคือ ความน่าเกรงขาม (กรมวิชาการ: ๒๕๔๐ : ๔๐) วิชา กงกะนันท์ (๒๕๒๓ : ๖๐) ให้นิยามของสัญลักษณ์ว่า สรรพสิ่งใด ๆ ที่มีความหมายถึงสิ่งอื่นที่มีคุณสมบัติร่วมกันหรือเกี่ยวข้องกัน เช่น พระพุทธรูป เป็นสัญลักษณ์ของพุทธศาสนา ไม้กางเขน เป็นสัญลักษณ์ของคริสต์ศาสนา เป็นต้น

ในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมิน มีการใช้สัญลักษณ์ที่ทำให้การส่งสารมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ปรากฏมาก เช่น

ใช้แก้วแทนแทนสิ่งที่มีค่ามากหรือผู้หญิงที่มีค่ามากใช้พลอยแทนสิ่งที่มีค่าน้อยหรือผู้หญิงที่มีค่าน้อย ว่า

“เรานี้มีदानแต่หามีแ้ว จึงปล่อยให้แ้วมีค่าหุดมือ จนตกเป็นของกนอื่นเขา เพราะเราซื้อบื้อ พอแ้วหุดมือมานักเสียดาย...เรานี้มีदानแต่หามีแ้ว ได้มาพบแ้ว กลับเห็นเป็นพลอย ก็จำต้องคิดเสียวว่าสนามนน้อย เราจึงต้องปล่อยให้แ้วหุดมือ”

(มีดาหามีแ้ว)

ใช้ดอกฟ้า แทนผู้หญิงที่สูงศักดิ์ ร่ำรวย ใช้โคลนตม แทนผู้ชายที่ต่ำศักดิ์ ยากจน ว่า

“ถอย ๆ ไปอย่าเข้าไปใกล้มัน ไม่เหมาะสม เจนเปรียบเหมือนดอกฟ้า แต่เรานักโคลนตม อย่าคิดเด็ดคุดดอกฟ้าเลยเรา”

(คนจนถอยไป)

ใช้ทองเหลือง แทน คนที่รูปหล่อแต่ไร้คุณสมบัติ ใช้ทองคำ แทน คนที่รูปหล่อและมีคุณสมบัติ ว่า

“ถึงหล่อแต่ไม่ได้เรื่อง นกหล่อทองเหลือง ไช้หล่อทองคำ อ่าหลงตัวเอง
ว่าหล่อ มันยังไม่พอหรือท้อใจจ๋า หล่อเฮยหล่อเฮย แค่อหล่อทองเหลืองไช้
ทองคำ”

(หล่อทองเหลือง)

ใช้ดอกหญ้า กาคำ เศษดิน หึงห้อย กระจ่าย ดิน แทนผู้ชายที่ไร้ค่า ต่ำศักดิ์
ใช้ดอกฟ้า หงส์ ทองคำ ดาว ดวงเดือน แจกันทอง ทอง แทน ผู้หญิงที่สูงศักดิ์ ว่า

“ดอกเฮยดอกหญ้า จะเปรียบดอกฟ้าฉันไม่ถึงครึ่ง น้อฮวาสนาน้อมกว่าไม่ถึง
แขนงคอยสุดสอยเค็ดคิง ดอกฟ้าเจ้าจึงหลุดลอยลับไป”

(บ้านพร้าวสาวเฮย)

“โรเอ้อยกระจ่ายมันช่างน่าขัน คิดหมายปองจันทร์ไม่หวั่นเกรง ไม่คิดดูเงา
ตัวเอง รักเขาไม่เกรงโลกจะนิทา”

(จนแล้วไม่เจียม)

“ถ้าเปรียบจอมขวัญนั้นเป็นดอกฟ้า พี่นี้เหมือนดอกหญ้าวาสนาด้อยค่า ถ้า
น้องเป็นหงส์ พี่คงเป็นแค่กาคำ เนื้อเย็นน้องเป็นทองคำ พี่มันด้อยค่า แค่อเพียงเศษดิน

ถ้าเธอเป็นดาวพรศพราวสุดสอย พี่นี้เหมือนหึงห้อยแสงมันน้อยยุพิน ถ้า
น้องเป็นเดือนเคลื่อนกล้อย ต้องลอยเมฆินทร์ พี่นั้นมันดันเพียงดิน เป็นแค่กระจ่าย
ได้แต่มอง

ดอกหญ้าย่ำด้อยมันคือธรรกา ไกรเขาจะเด็ดดอกหญ้าไปปักแจกันทอง หงส์
บินลงต่ำกู่กานัน ไม่น่ามอง ก็เหมือนดังทอง มัวหมองเปื้อนดิน

พี่นั้นมันจนขาดสนเหลือเกิน น้องนั้นมันงิ่งนรารวยทรัพย์สิน น้องเหมือน
ดอกฟ้าผู้ชายหมาดตาทั่วถิ่น พี่ต่ำด้อยค่าน้อยเพียงดิน เหมือนดังดอกหญ้าย่ำ
นางเมิน”

(ดอกหญ้า)

๓.๑๐ การกล่าวประชด (Irony) คือการพูดประชดประชัน การพูดเป็นเชิง
กระทบกระทั่งแค้นแค้น ที่ปรากฏในบทเพลงของคอกหญ้า นางเมิน เซิน (ที่พิมพ์
ตัวหนาเป็นการกล่าวประชด)

๓.๑๐.๑ “คน ไทย โขคดีที่ได้มีผู้แทน จะทำอะไรมันก็สบาย ผู้แทนทำให้สบาย
เหลือแสน วันใดเราอยากจะรวย (ซ้ำ) ผู้แทนก็ช่วยรวยแทน”

(โขคดีเรามีผู้แทน)

๓.๑๐.๒ “ใครค่ามันก็ได้ยื่น เอ๋ยใครค่ามันก็ได้ยื่น เพราะ ไอ้หวิมันเป็นคนกิน
แกลบ”

(คนกินแกลบ)

๓.๑๐.๓ “สมัยก่อนน้ำมันลำบาก กว่าสากมันจะได้ตำ สากต้องไปหาครก ตลก ๆ ยุค
นี้มันนำข้าว ยุคนี้ครกไปหาสาก (ซ้ำ) เพราะครกมันอยากให้สากมันตำ”

(ครกไทย)

๓.๑๐.๔ “ฟังเพลงลูกทุ่งแม่เขมมันเขยจริง ๆ ถ้าได้อ้อร้ออึ้ง ฟังเพลงสตริง หวิด ๆ
เว้า ๆ หัวมันก็ไม่หยุด เอาข้างมาจุดก็คงไม่ได้ ถัดถัดลงไปจนน่าใจหาย เสียขายสาวเขย
สาวไทย”

(เสียขายสาวไทย)

๓.๑๐.๕ “อีสาวเหออีสาวปีกนได้ ขอเดือนเอาไว้อย่าคัดจริต พุดบางกอกก็ยังไม่ออกบาง
กล่าวดูวันยังกำถูก ๆ ผิด ๆ โทศทัพอะโหล ๆ แลได้ ๆ มีอหนึ่งมันเกาหิด”

(พุดบางกอกออกบางกล้า)

“ปากเอ๋ยปาก เาเงินเย็บปากเสียคือไหมนี้ ปากเขามีไว้พูด ปากไม่ใช่ตุ๊กก็ต้อง
พูดบ้างซี”

(คนปากหนัก)

“ไม่เบียดก็บอกมาซี เบียดนี่งพอมีสวมไว้ชายเคย ไม่เบียดก็บอกมาเลย (จ้ำ) เา
เบียดชายเคยนี่ก่อนพ่อคุณ เาไปเลย ๆ เบียดชายเคยเอาไปลงทุน”

(แะอี่ตาย)

“ผู้ชายอะไรลื้อหล่อ อหากจะขอ ไปเป็นพ่อพันธุ์ เบียดมีก็ไม่มีไร ขออิมไป
ชั่วกราวเท่านั้น แม่หมูตัวผู้ไม่มี อหากได้ทีไปเป็นพ่อพันธุ์”

(ผู้ชายอะไรลื้อหล่อ)

“จ้โกเบรามาทำนัว จะยกคนไ้คู่หน้า จะซ้อค่าดูเน้ออัน แต่ส้อมอื่นเห็นก็จะมี
จีนเรื่อคนแกก็คงไม่ไหว เพราะสมัยนี้มันคู่กันยาก คนสวมหน้ากากปากไม่ตรงกับใจ”

(หอมกลิ่นแม่มา่ย)

“พอรำรวยแล้วลืมหิ้วน้ำว่า ทำวางทำกินลูกแอปเปิ้ล กินกับบลูเบอรี่ลืมหิ้ว
แม่หล้าขาว ีมาแล้วคุยยาวแต่เรื่องเงินแสน โอ้อ้อ้อ้อ โอ้อ้อ้อ้อ เศรษฐีเพิ่งพูดไอ้ตุ๊กเพิ่ง
แอน”

(ตุ๊กเพิ่งแแลน)

“ทวดตาตั่วทวดตาตั่ว จ้งเห็นคนชั่วว่าเป็นคนดี ไปส่งเสริมคนทุจริต สนับสนุน
คนคิดให้เป็น โนนเป็นนี้ คนดี ๆ ต้องตกกระป๋อง คนบ้องอ้อ ๆ กลับได้ดิบได้ดี”

(ทวดตาตั่ว)

๓.๖๑ **ปฏิพจน์ (Rhetorical Question)** “เป็นศิลปะของการใช้คำถาม คือ เป็นคำถามที่มีได้หวังคำตอบ ผู้ถามมีเจตนาจะเรียกร้องความสนใจมากกว่าต้องการคำตอบ แต่หากจะมีคำตอบคำตอบนั้นก็มักจะเป็นคำตอบปฏิเสธ” (วิชา กงกะนันท์. ๒๕๒๒ : ๕๓) การใช้สำนวนปฏิพจน์ปรากฏมากในบทเพลงของคอกหญ้า นางเมืง ดังตัวอย่าง

“ฟ้ายังเปลี่ยนสี มีหรือคนจะไม่เปลี่ยนใจ”

(ลูกช้างชั่วคราวเศร้าใจ)

“พบกันตอนนี้ จะมีความหมายอะไร ถึงว่าหัวใจเรานั้นยังรักกันได้ ไม่มี พันธะทางใจ แต่มีพันธะทางกาย ผมทำไม่ได้มันคิดศีลธรรม”

(พบกันเมื่อสาย)

“ที่เป็นแม่เพียงคอกหญ้า จะมาถูกรวดโรน กงมิควรเคียงคู่ สาวบ้านประตูลัย เจ้าปิดประตูใจ เอาไว้ก็ได้แต่มอง”

(สาวประตูลัย)

“ยังจำกินนั้นได้บ่ ที่ข้างซุ่มกอไม้ ยังจำได้หรือเปล่า น่องนึ่งกลอเคล้ากับใคร ไทรยอมให้ที่กอด รักไม่ตลอดให้ที่กอดทำไม ให้กอดทำไม ให้จูบทำไม”

(รักแรกแตกสลาย)

“ความสาวเสียไปแล้วเธोज้า จะเสียน้ำตาอยู่อื่นหรือ หยุคเสียดิถีเธอ ร้องให้ ทำไม”

(หัวใจมีค่ากว่าความสาว)

“ขอบจริงมิใช่แก๊งเรียร์- ถักเปือกก็กงนำดู เปียเค็ดิวหรือจูนเปือก-เปีย ไทนก็กง
งามทรู หรือขอบเปือกๆ ที่ถักให้เอาใหม่”

(รักคนผมยาว)

“ผู้หญิงบังเงาขาร่าง ไม่ขายหัวใจ แต่น้องทำไม ขายใจได้ลง”

(คนขายใจ)

“พิวกล้าคำใหม่ มีมือไม้กร้านหยาบ กลิ่นตัวก็แสนเหม็นสาบ นำอายุจริงใหม่
หน้ามน”

(น้ำตาล-น้ำตา)

“เขวนป้ายได้ใหม่” หากหัวใจเจ้าของเขามี เอาใหม่จะเขียนให้ฟรี หัวใจดวง
นี้ แขนงป้ายห้ามจอง”

(แขนงป้ายหัวใจ)

“ก็แล้วเนื้อกลอย จะให้พีกอยเมื่อไรกันแล้ว นี่ก็ผ่านเลยมาหลายหน้าหนาว พีก
ทนปวคร้าวอนหนาวใจ นี่ก็เริ่มหนาวหรือเจ้าไม้หนาวหรือไร ดูซิกรรมเขยทำนออยู่
ได้ ปลออยให้พีกหนาวเผือกอย”

(บอกสาวว่าหนาวแล้ว)

“ไม่อยากจะใครเขามอง แล้วน้องอยากสวยทำไม ไม่อยากให้ใครเขามอง
แล้วน้องนุ่งฟิดทำไม ขอถามคนงามสักนิด (เจ้า) ที่นุ่งนุ่งฟิดนั้นเพื่ออะไร”

(อยากสวยทำไม)

๓.๑๒ **อนุนามนัย (Synecchoche)** คือ การเปรียบเทียบที่ใช้คุณสมบัติเด่นหรือเอกลักษณ์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แทนความหมายทั้งหมด (กอบกุล อิงศุทธานนท์ ๒๕๒๔ : ๑๓๘)

อนุนามนัยปรากฏบ้างในบทเพลงของคอกหญ้า นางเมิน เช่น

ใช้ “ตามกัน” แทน การเอาอย่าง ว่า

**“กลับมมาติดหนา กลับมมาเป็นไทย ทุกคนกลับมาภูมิใจกับความเป็นไทย ที่
เอ๋ยน้องเอ๋ย สิ่งดี ๆ เรามีอยู่ไม่น้อยเลย อย่าให้ฝรั่งมันเขี้ยว เราตามกันมัน”**

(กลับมาเป็นไทย) (ก)

ใช้ “ใบสีม่วง” แทน เงิน ว่า

**“ห้ อ้าวห้ จับอีหนูนอนแปล โอ้ละห้โอ้ระทัก เหารณแก่งแทนแปล จับอีหนู
มาห้ ประเดีวก็ห้หลับไม่รู้สึก เอาใบสีม่วงมาถ่อ (ซำ) แม้แต่สาวเอ๊าะ ๆ เห็นแล้วยังคึก”**

(กอดคนจนไม่อุ่น)

ใช้ “บ้านหลังสุดท้าย” แทน เมรุเผาศพ ว่า

**“ดูสูงตระหง่านบ้านหลังสุดท้าย พวกเราทำให้ทุกคนอาศัย โอ้ชีวิตคนทำเมรุ
ตระเวนเรื่อยไป จากเหนือจดใต้เราไปทำมา”**

(ชีวิตคนทำเมรุ)

ใช้ “เรือฟาง” แทน ลูก ว่า

“ลูกพี่ลูกน้องของพี่ ๆ เค้าเห็นพี่นางสาวไปไหนมาไหนก็คอยติดตามไปตลอด คอยเลี้ยงไปตลอด

“แม่มาขคนตี รับรักที่จะ ได้ ไหมเออ...ที่รักปึกทรวง...ถึงมีเรือฟ่วงอย่าห้วง
ไปเลย”

(หอมกลิ่นแม่มาข)

๓.๑๓ **ปฏิรูปพจน์ (Allusion)** เป็นการใช้ข้อความที่ดัดแปลงมาจากข้อความ
อันเป็นที่รู้จักกันคืออยู่แล้ว เช่น วาตะของนักปราชญ์ รัฐบุรุษ กวี หรือสุภายิต คำ
พังเพยหรือผลงานของผู้อื่น (วิภา กงกะนันท์, ๒๕๒๓ : ๕๓)

ในบทเพลงของคอกหญ้า นางเมิน มีการใช้ปฏิรูปพจน์มาก ดังตัวอย่าง
“ไปเลยนะพ่อ ไป พ่ออยู่ไหนเชิญไปรู้นั้น พ่องกงจ่ารุคิด แน่ะกิดจะมาลงรู
ฉัน จำไว้นะพ่อห้วง จะบอกให้รู้ว่า รูไกรรุมัน”

(รูไกรรุมัน) แก้เป็น

(พ่อห้วง ดัดแปลงมาจากคำพังเพย เต่าห้วง)

“เสียดทองเท่าหัว เสียดหัวดีกว่า เพราะทองมันมีราคา หัวไม่เจ้าท่าอาไว้ทำไม”

(เบื้อหัว)

(เสียดทองเท่าหัวเสียดหัวดีกว่าดัดแปลงมาจากคำพังเพย เสียดทองเท่าหัว ไม่ยอมเสียดหัวให้
ใคร)

“งมเข็มในน้ำว่ายาก ผู้ชายต่างหากทวยากเต็มทน”

(หาไม่ผู้ชายดี ๆ) แปลงจาก

(งมเข็มในน้ำว่ายาก ดัดแปลงมาจากคำพังเพย ยากเหมือนงมเข็มในมหาสมุทร)

“ลองหัย ๆ ลองหัย ๆ แลลอง (เจ้า) เชื้อที่ตะน้องถ้าไม่ลองไม่รู้ จีบสาวเขา
ให้มันเกี้ยว ดักลอบเขาให้มันถูไม่ลองเมื่อ ไหร่จะรู้ ถ้าไม่ลองดูแล้วอีรู้หรือ”

(ลองหัยแล)

(จับสาวเขาให้หมั้นเกี้ยว ดักลอบเขาให้หมั้นกู่ คัดแปลงมาจากคำพังเพย ดักลอบให้หมั้นกู่ เจ้าชู้ให้หมั้นเกี้ยว)

“มาบัดนี้สองปีผ่านไป ไอ้ไทรต่อไทรเกิดขึ้นในหน้า มันกลับกลายเหมือนเล่นละคร นื่องแก่หลอกหลอนให้พี่ล้า เหมือนนื่องหลอกให้พี่หลงลงแพ พบเรือแล้วแม่ธิบแพให้คว้า”

(อดีตรักในหนานา)
(พบเรือแล้วแม่ธิบแพให้คว้า คัดแปลงมาจากคำพังเพย ได้เรือธิบแพ)

“โบราณว่านี่แหละหนาคณา พอได้ใหม่ลิ้มเก่า ไอ้อนิจจาเจ็ดวันว่างซ้อมดนตรี สามวันนารีก็เริ่มโรยรา ขึ้นคั้นเป็นมะลิซ้อน (จ๋า) พอแตกใบอ่อนเป็นมะลิลา”

(หมคน้ำยา)
(เจ็ดวันว่างซ้อมดนตรี และสามวันนารีก็เริ่มโรยรา คัดแปลงมาจากโคลงโลกนิติที่ว่า เจ็ดวันเว้นคิดซ้อมดนตรี และสามวันจากนารีเป็นอื่น)

๔. วิธีการสร้างเรื่อง

หมายถึงวิธีการต่าง ๆ ที่ผู้แต่งใช้เพื่อสร้างเรื่องราวหรือสร้างอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดให้เกิดขึ้นกับผู้ฟัง

วิธีการสร้างเรื่องที่ปรากฏในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมินอาจจำแนกได้ ๔ วิธีดังนี้

๔.๑ การหักมุม คือ การเล่าเรื่องราวมาตามลำดับแล้วมาหักมุมหรือเปลี่ยนเรื่องเป็น

ตรงกันข้ามในตอนจบ ซึ่งทำให้ผู้ฟังเกิดความฉงน ประทับใจ กลวิธีแบบนี้ปรากฏมากในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมิน ดังตัวอย่าง

ในบทเพลงวงนินทาผู้แต่งเล่าเรื่องมาตามลำดับว่า ทุกคนมาร่วมวงนินทากันเถอะ หยุคนานอื่นไว้ก่อน วันนี้มีเรื่องที่จะนินทาซึ่งดี ๆ ทั้งนี้มากมาย เรากงได้นินทากันสนุกแน่แล้วมาหักมุมตอนจบว่าเมื่อหมดเรื่องที่จะนินทาแล้วเราก็งยังไม่หมดเรื่องที่จะนินทาหรอก คือยังนินทาสามีได้อีก ว่า

“มง ๆ ใครอยากร่วมวงก็เร่งเข้ามา ข่าวสาร ไม่มีจะหุงไม่เป็นไร เราก่อยไปหาวันนี้เรื่องดีไม่น้อย รับรองอร่อย ฉันทได้ข่าวมา หมดเรื่องเราไม่ต้องกลัว เราก่อยเอาหัวเรามาตั้งนินทา”

(วงนินทา)

ในบทเพลงกลิ่นเนื้อไม่เจือแป้ง ผู้แต่งเล่าเรื่องมาตามลำดับว่าคนได้กลิ่นหอมของแก้มผู้หญิง ตนอยากจูบแก้มผู้หญิงคนนั้นแม้จะต้องเสียเงินมากเท่าไร ตนก็ยอมแล้วมาหักมุมว่าแก้มผู้หญิงคนนั้นจะหอมยิ่งขึ้น หากผู้หญิงคนนั้นยอมให้ตนจูบโดยไม่ต้องเสียเงินเลย ว่า

“หอมเอช หอมกลิ่นแก้มแดง ถึงไม่เจือแป้ง แก้มแดงหอมจริงอิงหอม แก้มของน้องแดง เรียกแพงเท่าไรรักก็ยอม จะให้ยังจูบยิ่งหอม ก็ต้องยอมให้ที่จูบฟรี”

(กลิ่นเนื้อ)

ในบทเพลงแม่มายดัมย้า ผู้แต่งเล่าเรื่องมาตามลำดับว่า นายฉ่ำซึ่งเมาสุราจนตาลายต้องการจะทานแม่มายดัมย้าให้ได้ ขณะนั้นภรรยาของนายฉ่ำมาพบเหตุการณ์เข้า นายฉ่ำกลัวภรรยาจึงหนีไปแอบในห้องน้ำจึงพันกัยจึงโชคดีไปแล้วหักมุมอีกเมื่อกลับไปถึงบ้านนายฉ่ำถูกภรรยาจับได้ว่าอยากทานแม่มายดัมย้า จึงถูกภรรยาให้ทวนต้นขวานดัมย้า (ทุบด้วยต้นขวาน) แทน ว่า

“ป่าช้า ๆ พอเมฆตกลง อชากินให้ได้แม่มาดัมอำ พอดีเมฆจะมาพบ ป่าช้า เลขหลบเข้าในท้องน้ำ ป่าช้า ๆ ๆ ป่าช้าเสียท่า เสี่ยงว่ากลับบ้าน เมื่อให้ทานสั้นจวาน คัมอำ”

(แม่มาดัมอำ)

ในบทเพลงหึ่ง ผู้แต่งเล่าเรื่องมาตามลำดับว่าภรรยาของตนจีหึ่งเหลือเกิน วันหนึ่งภรรยาฝัน แล้วปลุกสามีและทูปติสามีเสียยกใหญ่กว่าสามีนอกใจ ไปมีอะไรกับแม่มาดัมแล้วหักมุมว่าเมื่อสามีถามว่ารู้ได้อย่างไรว่าตนไปมีอะไรกับแม่มาดัม ภรรยา ก็ตอบว่ารู้ได้เพราะฝันเอา ว่า

“คืนนั้นมันฝันตอนดึก ปลุกเรารู้สึกแล้วมันทูปเกือบตาย มันหาว่ารานอกใจ ไปมีอะไรกับแม่มาดัม พอลามดูมันรู้จากใคร (จ้ำ) มันบอกว่ามันฝันไป โอ๊ยจะบ้าตาย”

(หึ่ง)

ในบทเพลงดอกเบ็ชบาน ผู้แต่งเล่าเรื่องมาตามลำดับว่าดอกโสนบานเข้า ดอกกัศเค้าบานเย็น แล้วมาหักมุมว่า แต่ดอกเบ็ชกลับบานตลอดเวลา ว่า

“ดอกโสนบานเข้า ดอกกัศเค้าบานเย็น แต่ดอกเบ็ชมันบานไม่เว้น บานเข้า บานเย็น ไม่เว้นแต่ละวัน”

(ดอกเบ็ชบาน)

ในบทเพลงสวแต่เปลือก ผู้แต่งเล่าเรื่องโดยการประชดมาตามลำดับว่าผู้หญิง (บางคน) สวแต่เปลือกห่อแต่คารา กิริยาหยาบคาย ต้องสอนทุกอย่างแล้วมาหักมุมว่าที่ไม่ต้องสอนมืออยู่อย่างเดียวเท่านั้นคือการบ้ำผู้ชาย ว่า

“สวยแต่เปลือก ใครจะถือไปทำพันธุ์ ผู้หญิงทุกวันสวยเพียงภายนอก เหล่ก็
แต่คารา เรื่องกิริยามิอนมันทกคอก แข่งวิ่งแม่ทุ่นหัว ไข่เรื่องบัวหัว แม่ไม่ต้องบอก”
(สวยแต่เปลือก)

ในบทเพลงอะไร ๆ ก็ดีหมด ผู้แต่งเล่าเรื่องมาตามลำดับว่า มีผู้หญิงคนหนึ่งที่ดีพร้อมหมด ดาคม ผมยาว แก้มขาว ปากแดง จมูกโด่ง ฯลฯ แล้วหักมุมว่าผู้หญิงคนนี้มีเสียอยู่อย่างเดียวคือใจคด ว่า

“อะไร ๆ ก็ดีหมด อะไร ๆ ก็ดีหมด...ฮือ ดาก็คมหมก็ยาวแก้มก็ขาวหมดจด
ปากก็แดงจมูกก็โด่ง คิ้วก็โค้งเหมือนจันทร์ทรงกลด เสียอย่างเดียว เสียตรงไหน เสียที่
ใจเรอคด...ฮือ”
บทเพลงสั้น ๆ นี้ใช้กลวิธีประพันธ์ (อะไร ๆ ก็ดีหมด) แล้ใช้การหักมุม

๔.๒ การชี้ให้เห็นความเหมือนและความแตกต่าง

๔.๒.๑ กลวิธีนี้ปรากฏมากในบทเพลงของคอกหญ้า นางเมริน เช่น

ในบทเพลง **เสน่ห์ทะเลน้อย** ชี้ให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างของทะเลน้อยว่า ชื่อน้อยก็จริงแต่ก็มีค่ามาก ว่า

“ทะเลน้อยเขยถึงชื่อเจ้าน้อย คำล้ำเลิศ ไม่น้อยเหมือนชื่อ ชื่อน้อยที่จริงแสน
ยิ่งใหญ่ ทั่วแคว้นแดนไทย กล่าวขานรำลือ”

(เสน่ห์ทะเลน้อย)

ผู้แต่งใช้การชี้ให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างของทะเลน้อยว่า

ในบทเพลง **ร้ายยิ่งกว่าขู** ชี้ให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างของน้ำที่ท่วมกายว่าแม้จะหนักก็ไม่หนักเท่ากับความรักที่ท่วมมิได้ว่า

“น้ำท่วมรอดตายมาไม่ทันไร ความรักท่วมใจขึ้นมาอีกหน น้ำท่วมเสียหายนามากมายนัก ยังไม่ท่วมหนักเท่ารักหน้ำมน ท่วมหัวใจจนคั่นรนไม่ไหว”

(ร้ายยิ่งกว่าซุง)

ในบทเพลงนี้องกั้วโรเคดส์ ซึ่งให้ความเหมือนและความแตกต่างของการเจาะใจและการเจาะเลือดว่าการเจาะใจยังไม่แนใจ ไม่แน่นอนเท่ากับการเจาะเลือดว่า

“เจาะใจนั้นยังไม่พอ เจาะเลือดสิทนอดถ้าจะรักกัน”

(น้องกั้วโรเคดส์)

ในบทเพลงหงอกอันตราย ซึ่งให้ความเหมือนและความแตกต่างของคนแก่ว่าบางคนแก่วัดแก้วแก่บุญ แต่บางคนกลับแก่ดั้นหามากกว่าแก่บุญ ว่า

“ถึงหัวหงอกขาวเหมือนดอกแถอ อย่าคิดว่าแก่ชิวนะแม่คุณ หงอกขาวยังไ้แต่ใจยังดำ ยังคิดขำสาว ๆ วัยรุ่น ไม่ไ้ไหนแก่วัดแก้ว แต่มันแก่ดั้นหาไม่ไ้ไหนแก่บุญ”

(หงอกอันตราย)

ในบทเพลงน้ำตาหนุ่มตัดยาง ซึ่งให้ความเหมือนและความแตกต่างของการตัดยางและการตัดใจว่าการตัดยางได้น้ำยางซึ่งมีค่าแต่การตัดใจได้น้ำตาซึ่งไม่มีค่า ว่า

“เมื่อที่ตัดยางน้ำยางมันไหล แต่น้องตัดใจน้ำตาที่ไหลออกมา น้ำยางไหลปรี้นั้นมีคุณค่า ช่างแตกต่างกับน้ำตาไร้ค่าสินดี”

(น้ำตาหนุ่มตัดยาง)

ในบทเพลงรักพั่งที่ป่าดงเบขาร์ ซึ่งให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างของการขายทุเรียน การขายใจและการขายตัวว่าเป็นการขายเหมือนกัน แต่การขายทุเรียนไม่เสียหายเท่ากับการขายใจและการขายใจไม่เสียหายเท่ากับการขายตัว ว่า

**“เงินหรือญล่อตา แม่ค้าทุเรียนเปลี่ยนไป จากขายทุเรียนเปลี่ยนเป็นขายใจ
คือ ไปโดนยงก็คงขายตัว”**

(รักพั่งที่ป่าดงเบขาร์)

ในบทเพลงหนทีดเหม็ด ซึ่งให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างของดอกเห็ดคบานกับดอกกรักบานว่าดอกเห็ดคบานเมื่อ ได้รับน้ำฝน แต่ดอกกรักจะบานเมื่อผู้หญิงตอบรักว่า

**“ดอกเห็ดคบานรับน้ำฝน บานแล้วหน้ามนตอนฝนลงมิด ดอกกรักหัวใจที่ชาย
เมื่อ ไหร่จะได้บานเหมือนดอกเห็ด”**

เมื่อเจอฝนก็บาน เพราะฝนลงมิดไปทั่ว ดอกเห็ด (หาหนทีดเหม็ด) บานแล้วหน้ามน
เพราะน้ำฝนที่ตกลงมาโดนหน้าเห็ดให้มันชุ่มชื้นแล้วหน้าเห็ดก็บานไปทั่ว

ในบทเพลงคำหรอย ซึ่งให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างของน้อยที่เป็นภรรยาน้อยกับน้อยใจ ว่าแม้จะเป็นภรรยาน้อยแต่ตนก็เอาใจให้มากให้ความสำคัญให้มากไม่ให้น้อยใจเลย ว่า

“ถึงน้องจะเป็นเมียน้อย พี่จะไม่ปล่อยให้น้อยใจเลย”

ถึงแม้เป็นภรรยาเล็กแต่พี่จะไม่ปล่อยให้น้อยใจเลย พี่ (คำหรอย) หลงรักน้อง

“ถึงน้องจะเป็นเมียเล็ก พี่จะไม่ปล่อยให้น้อยใจเลย”

ในบทเพลงหัวใจร้าง ซึ่งให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างของบ้านร้างกับหัวใจร้างว่าบ้านร้างย่อมมีหยากไย่แมงมุมอาศัย ส่วนหัวใจร้างย่อมมีหยากไย่ความความกลุ่มอาศัย ว่า

**“บ้านร้างเมื่อไหร่ ย่อมมีหยากไย่แมงมุม แต่นี่หยากไย่ความกตัญญู มันเริ่มเกาะ
กุมหัวใจ ความทุกข์ความเศร้ามันเข้ามาอยู่ภายใน ความผิดหวังก็มาอาศัย อยู่ในห้อง
หัวใจของเรา”**

(หัวใจร้าง)

ในบทเพลงหนาวเมีย ซึ่งให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างของชาวภาค
เหนือและชาวภาคใต้ว่า ชาวภาคเหนือต้องการรับแจกผ้าห่มไว้กันหนาวส่วนชาวภาค
ใต้โดยเฉพาะผู้แตงนั้น ต้องการรับแจกเครื่องกันหนาวเหมือนกันแต่ต่างกับชาวภาค
เหนือคือรับแจกภรรยา ว่า

**“รัฐบาลขอรับ ได้โปรดเถิดครับช่วยแจกเมีย ที่นี้้องภาคเหนือหนาวลม ท่าน
แจกผ้าห่มเอาไว้ไม่เสีย ภาคใต้ผมคนหนึ่งละครับ ที่คอยรับแจกเมีย”**

(หนาวเมีย)

ในบทเพลงรักสาวอิสลาม ซึ่งให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างของการตัด
สิ่งอื่นกับการตัดรักตัดใจว่าการตัดสิ่งอื่นตัดได้ง่ายส่วนการตัดรักตัดใจตัดได้ยาก ว่า

**“ตัดอื่นนั่นพอตัดได้ ตัดรักกตตัดไม่ไหว ตัดอื่นนั่นไม่เป็นไร จะให้ตัดใจที่
ตัดไม่ลง”**

(รักสาวอิสลาม)

๔.๓ การเสนอความคิดที่น่าสนใจ ที่ปรากฏในบทเพลงของคอกหญ้า นางเมินอาจ
จำแนกได้เป็น ๓ ลักษณะ ดังนี้

๔.๓.๑ การเสนอความคิดจินตนาการที่ยิ่งใหญ่กว้างไกล ซึ่งปรากฏมากดัง เช่น

“ความรัก ไม่มีขีดชั้น .. ถึงอยู่ห่างกันสุดขอบฟ้าก็gram .. ขอให้รักจริงต่อกัน
ทะเลขวางกั้นหมาจะข้าม .. ภูเขาสูงชันหมาขมันพยายาม (ข้า) จะขอติดตามคนงามหัว
ไทร”

(หนุ่มสิงหนคร)

“ถึงเพียงสามคืน .. แม้เพียงสามวัน .. สายใยสัมพันธ์คงมันเสมอ .. ทรายซัดดินฟ้า
สลาย .. กงไม้ล้มเธอ .. คิดถึงเสมอแม้ต้องจากไกล”

(รักสาวทะเลน้อย)

“ไม่เห็นหน้าเพียงแม่นาที .. ใจพี่จะขาด .. รู้ไหมพี่คิดถึงนุชนาฏและอยากเห็น
หน้าทุก ๆ นาที .. รักเหนือกว่ารักใด ๆ .. รักเหนือกว่าใครในโลกนี้ .. เพียงแม่นาทีมีอาจ
ขาดเธอ”

(นาทีระทม)

“มันยังน้อยนักจะบอกว่ารักเธอเท่าฟ้า .. เพราะฉันรักเธอนั้นมากกว่า .. มากกว่า
ยิ่งกว่าฟ้าเสมอ .. ฟ้าก็แค่นั้นจะเปรียบกับฉันรักเธอ .. ยิ่งรักยิ่งเพิ่มมากขึ้นเสมอ .. เปรียบฉัน
รักเธอฟ้ายังแคบไป”

(ฟ้าพิสูจน์)

๔.๓.๒ (การเสนอความคิดที่มีเหตุผล สมเหตุสมผล กระทบใจ กลวิธีนี้
ปรากฏมากในบทเพลงของดอกหญ้า นางเมิน ดังเช่น

“อ้มสักนิดเป็นไร .. อ้มได้ไหมคนดี .. โกรธกันตั้งแต่เมื่อไร .. เห็นไม่อ้มสักที .. โลก
จะได้สดใส .. อ้มหน่อยได้ไหมคนดีคนดี”

(อ้มสักนิด)

“เหมือนของหวงหล่นหายกลับได้ชม เหมือนเรือล่มจมน้ำแล้วกลับลอย ไม่
เสียดแรงที่หวังตั้งใจคอย รักหลุดลอยไกลดับกลับคืนมา”

(รักคืนรัง)

“อดีตนั้นช่างหวัมนั้ ปัจจุบันฉันยังรักเธอ ไม่เคยรักใคร่ท่วมดวงใจฉันเออ
ถึงแม้ไม่สดไม่สาว แต่ก็ไม่ก้าวทรอกเธอ ฉันเบื่อแม่พวกสาว ๆ สมัยนี้มันน่าคาวยิ่ง
กว่าเธอ”

(อดีตไม่สำคัญ)

“บ้านที่ถึงชื่อบ้านเหล่า เชื่อเกิดสาวเรื่องเหล่านี้เรื่องยา อย่าไปเชื่อใครเขาเล่า
ว่าหนุ่มบ้านเหล่า เมาทุกเวลา แต่เมารักพี่ยอมรับว่า (ซ้ำ) เมจริงแก้วตา รักสาว
อ่าทอง”

(หนุ่มบ้านเหล่า)

“หมิ่นกลิ่นคาวปลาอบน้ำอบทำก็หาย คาวก็แต่กายหัวใจ ไม่ก้าวทรอก
หญิง”

(ไอ้หนุ่มแพปลา)

“กลัวชดไม่ว่าใครมดรู ขอเพียงให้รู้ว่าเรารักเขาเหลือเกิน พบกันคนดี ขอให้อ่า
เมิน รักเขามากเหลือเกิน เขามีนั้นก็ไม้อาจลืม”

(ยังรักเขาอยู่)

๔.๓.๓ การเสนอความคิดที่แปลกใหม่ ในบทเพลงของคอกหญ้า นางเมินมี
การเสนอความคิดที่แปลกใหม่น่าสนใจ เช่น
การเสนอความคิดว่า การถอนตาบ่วงยากกว่า การถอนความรัก ซึ่งเป็นความคิดที่
แปลกใหม่ ว่า

“คาปูตอกเล็บวันจีบเหลือนท นไม่ทำใจคนพลาครักอกหักกระทม ถอนคาปูง่ายกว่าถอนรักคทกม ยิ่งถอนยิ่งมระบมจั้นขมจนตาข”

(คาปูตอกเล็บ)

เสนอความคิดว่ากลิ่นกายของผู้หญิงหอมเหมือนกลิ่นข้าวเม่า ซึ่งเป็นความคิด (การเปรียบเทียบ) ที่แปลกใหม่ ว่า

“รวยระรินส่งกลิ่นหอมกรุ่น กลิ่นหอมละมุนเหมือนดังข้าวเม่า”

(หอมกลิ่นแม่มาลัย)

เสนอความคิดว่าความรักของผู้ชายมั่นคง เหมือนฝั่งทะเลแต่ความรักของผู้หญิงไหลเหมือนดังเกลียวคลื่น ซึ่งเป็นความคิด (การเปรียบเทียบ) ที่แปลกใหม่ ว่า

“หัวใจที่เปรียบเสมือนฝั่ง หัวใจน้องนางเหมือนดังเกลียวคลื่น พอลมพัดเปลี่ยนทิศทาง กลิ่นหัวใจนางก็พัดฝั่งอื่น”

(คลื่นหัวใจ)

เสนอความคิดว่าการปลูกรัก เหมือนกับการปลูกอ้อยที่ผู้ที่พยายามปลูกอาจไม่ได้กิน ผู้ที่ไม่ปลูกกลับได้กิน ซึ่งเป็นความคิด (การเปรียบเทียบ) ที่แปลกใหม่ ว่า

“รักกับพี่น้องไม่วีรอ พบกนรูปหล่อน้องก็รีบแผ่น พี่อุตสาห์ปลูกอ้อยกอเดียว น้องกลับเอาไปให้เขาเคี้ยวเล่น พี่ตนปลูกกลับไม่ได้ทาน รับแต่ชานเหลือเดน”

(มันน่าดีจริงๆ)

เสนอความคิดว่าเสน่ห์ของผู้หญิงสวยแรงเหมือนตำแหน่งจรัลมนตรี ซึ่งทุกคนก็ปรารถนาจะได้ ซึ่งเป็นความคิด (การเปรียบเทียบ) ที่แปลกใหม่ ว่า

**“คุณสวยสง่า สวยยิ่งกว่านางสาวไทย ผู้ชายคนไทยไม่รักก็โง่เต็มที เสน่ห์
คุณแรงเหมือนดังตำแหน่งรัฐมนตรี ใครก็อยากนั่งเก้าอี้ อัมรินทร์ราสกาหัวใจ”**

(ส.ส.สอบตก)

เสนอความคิดว่าผู้หญิงสวยกว่าพระจันทร์วันเพ็ญ ซึ่งเป็นความคิด(การเปรียบเทียบ) ที่แปลกใหม่ที่ปกติจะเปรียบเทียบว่าผู้หญิงสวยเหมือนพระจันทร์วันเพ็ญ ว่า

**“กระตอกกลิ้งมพู่ (เข้า) น้องเคยมีคู่หรือยัง โฉมของ (สร้อย) พระจันทร์วันเพ็ญ
ไม่สวยเด่นเท่าแม่โฉมของ เจ้านั่นกว่าเดือนบนฟ้า พบหน้าพี่ก็ยิ่งวอยง”**

(พบรักวันลอยกระทง)

๔.๔ การผูกเรื่องที่มีเหตุผลและสมเหตุสมผล กลวิธีนี้ปรากฏมากในบทเพลงของ
ดอกหญ้า นางเมิน ดังเช่น

ในเพลงอยากเกิดใช้กลวิธีผูกเรื่อง ที่มีเหตุผลและสมเหตุสมผล โดยนำสิ่ง
ต่าง ๆ มาผูกเป็นเรื่องที่มีเหตุผลและสมเหตุสมผล ว่าตนอยากจะเป็นสิ่งต่าง ๆ เพื่อ
จะได้อยู่ใกล้ผู้หญิงสวย ที่ตนใฝ่ปอง เช่น อยากเกิดเป็นตุ้มหู แวนดา แป้งฝุ่น ลิปสติค
สร้อยคอ แหวน เสื้อชั้นนอกชั้นใน เข็มขัด กระโปรง ถุงน่อง รองเท้า ฯลฯ เพื่อได้อยู่
ใกล้หู ใกล้ตา ใกล้แก้ม ใกล้ริมฝีปาก ใกล้หัวใจ ใกล้นิ้วมือ ใกล้สะเอว ใกล้ร่างกาย
ส่วนล่าง ใกล้ร่อง ใกล้เท้าของผู้หญิงคนนั้นแต่ขอเพียงอย่างเดียวอย่างต้องเกิดเป็น
กางเกงชั้นใน ว่า

**“อยากเกิดมาเป็นตุ้มหู ห้อยอยู่ริมหูทรมาวัย อยากเกิดมาเป็นแวนดา ที่รับ
ไบนั่นพึมพำใจใด อยากเกิดมาเป็นแป้งฝุ่น ทานแก้มละมุนให้หอมละไม**

**อยากเกิดเป็นลิปสติคทาบปากให้แดงสดใส อยากเกิดเป็นสร้อยห้อยคอ ห้อย
เอาไว้ใกล้ ๆ หัวใจ อยากเกิดเป็นแหวนสวมก้อย หมั้นเนื้อกลอยไว้ก่อนใคร ๆ**

อยากได้อยู่ใกล้แนบเนื้อ เกิดเป็นเนื้อชั้นนอกชั้นใน อยากเกิดมาเป็นเข็มขัด รัศ
 เหวองค์ทรวดทรงทรมาย เพราะรักแม่คือ โกง เกิดเป็นกระโปรงก็ไม่ใช่ไร

อยากเกิดมาเป็นถุงน่อง ให้เนื้อทองปิดน่องลาย ๆ อยากเกิดมาเป็นรองทำให้
 เจ้าได้สวมเดินสบาย ขอเพียงอย่างเดียวเนื้อเย็น อย่าให้พี่เป็นถึงกางเกงใน”

(อยากเกิด)

ในเพลงมพิชชอย ใช้กลวิธีผูกเรื่อง ที่มีเหตุผลและสมเหตุสมผล โดยการใช้
 ความบังเอิญมาผูกเป็นเรื่องที่มีเหตุผลและสมเหตุสมผลว่า เพราะตนมาพิชชอยตนจึง
 ได้มาพบผู้หญิงคนหนึ่ง ที่สวยและดีกว่าผู้หญิงที่ตนต้องการจะไปหา ตนจึงเปลี่ยนใจ
 มารักผู้หญิงคนที่พบใหม่ ว่า

“(สร้อย) พิชชอย ๆ ๆ พิชชอยเพราะพี่จำชอยพิช ได้เจอน้องนิดก็เพราะพี่มาพิช
 ชอย

ตั้งใจจะไปชอยแปด หวันเที่ยงแสงแดดร้อนแผลเหงื่ออ้อย หวันเที่ยงแดด
 เบี่ยงเสียดมา เพราะตั้งใจว่าจะไปหาน้องจอย โชคดีโดยไม่ได้คิด ได้เจอน้องนิดก็
 เพราะพี่มาพิชชอย

คืนผ่านคืนมาชอยสาม น้องนิดคนงามขอน้ำกินหน่อย ตาตายแทบจะเป็นลม
 ต้องควักยามคบบ่อย ๆ น้องนิด โปรดคิดเมตตา (จ๋า) พี่เปลี่ยนใจแล้วหนนเรื่องไปหา
 น้องจอย

ต้องขอขอบคุณสวรรค์ ให้พี่เลือกคืนเดินมาพิชชอย โชคดีที่จำชอยพิช มาเจอ
 น้องนิดสวยกว่าน้องจอย น้องนิดอย่าคิดเพียงฉันท (จ๋า) ขอน้ำกินสักขันเถิดแม่เนื้อ
 กลอย

โชคดีที่พี่จำชอยพิช มาเจอน้องนิดเหมือนเจอลาภลอย คนดีใจว่าพี่ใจง่าย น้อง
 สวยอิตาย แลมยังใจดีกลอย ตัดสินใจนี้กว่างไม่ผิด ขอรักน้องนิดแทนรักน้องจอย”

(มาพิชชอย)

ในเพลงผมชื่อ ไข่แลน ใช้กลวิธีผูกเรื่อง ที่มีเหตุผลและสมเหตุสมผล โดยใช้ชื่อตัวละครซึ่งยังคงเดิม ใช้คำนำหน้าชื่อและชื่อฐานะตำแหน่งซึ่งต้องเปลี่ยนไปตามอายุ และตำแหน่งมาผูกเป็นเรื่องที่มีเหตุผลและสมเหตุสมผลว่า ผมชื่อ ไข่แลน พ่อจึงเรียกผมว่าไอ้ไข่แลน เมื่อเรียนชั้นประถมศึกษาเรียกผมว่าเด็กชายไข่แลน เมื่อเรียนมัธยมศึกษาเรียกผมว่านายไข่แลน เมื่อผมแต่งงานภรรยาเรียกผมว่าพี่ไข่แลน เมื่อผมเป็นผู้ใหญ่บ้านเป็นกำนัน เป็น ส.ส. คนทั่วไปต้องเรียกผมว่าผู้ใหญ่ไข่แลน กำนันไข่แลน ส.ส.ไข่แลน ตามลำดับ บังเอิญถ้าผมได้เป็นนายก(รัฐมนตรี) คนทั่วไปก็ต้องเรียกผมว่า นายก(รัฐมนตรี) ไข่แลน ซึ่งเป็นเรื่องที่ตลก ว่า

“ตั้งแต่ผมจำความได้ พ่อผมเรียกผมว่าไอ้ไข่แลน เข้าเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษา เรียกผมเด็กชายไข่แลน พอเลื่อนชั้นอยู่มัธยม อาจารย์เรียกผมว่านายไข่แลน เรียนจบวชหนึ่งพรรษา ลี้ออกมาแต่งงานกับแฟน ก็ผมมันชื่ออย่างนี้ เมียผมก็ต้องเรียกพี่ไข่แลน ลูกผมเกิดมาแน่นอน แม่มันต้องสอนให้เรียกพ่อ ไข่แลน ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ลูกบ้านเรียกท่านผู้ใหญ่ไข่แลนต่อมาได้เป็นกำนัน ลูกบ้านเรียกกันกำนัน ไข่แลน เด็ก ๆ ทั้งทั้งตำบล ทุก ๆ คนเรียกลุงไข่แลน ตั้งใจเอาไว้แล้วว่า สมัยหน้าสมัครผู้แทน ถ้าได้เป็นผู้แทนขึ้นมาก็ต้องเรียกว่า ส.ส. ไข่แลน บังเอิญ บังเอิญ ถ้าได้เป็นนายก ฟังแล้วตลก นายก ไข่แลน”

(ผมชื่อ ไข่แลน)

การที่ผู้ประพันธ์ได้เลือกใช้คำที่มีความหมายที่ตรงกันข้ามกัน เช่น คำว่า "ใจ" และ "ใจหาย" หรือ "ใจดี" และ "ใจร้าย" เป็นการเน้นย้ำถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในจิตใจของผู้คน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความไม่แน่นอนของชีวิตและอารมณ์ความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงไปมาตลอดเวลา

นอกจากนี้ การใช้คำที่มีความหมายที่ตรงกันข้ามกัน ยังช่วยสร้างความน่าสนใจและดึงดูดใจให้กับผู้อ่านได้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบทเพลงที่เน้นย้ำถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในจิตใจของผู้คน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความไม่แน่นอนของชีวิตและอารมณ์ความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงไปมาตลอดเวลา

การที่ผู้ประพันธ์ได้เลือกใช้คำที่มีความหมายที่ตรงกันข้ามกัน เช่น คำว่า "ใจ" และ "ใจหาย" หรือ "ใจดี" และ "ใจร้าย" เป็นการเน้นย้ำถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในจิตใจของผู้คน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความไม่แน่นอนของชีวิตและอารมณ์ความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงไปมาตลอดเวลา

นอกจากนี้ การใช้คำที่มีความหมายที่ตรงกันข้ามกัน ยังช่วยสร้างความน่าสนใจและดึงดูดใจให้กับผู้อ่านได้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบทเพลงที่เน้นย้ำถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในจิตใจของผู้คน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความไม่แน่นอนของชีวิตและอารมณ์ความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงไปมาตลอดเวลา

